

Tulevaisuusvaliokunnan, liikenne- ja viestintävaliokunnan, maa- ja metsätalousvaliokunnan, ulkoasiainvaliokunnan ja ympäristövaliokunnan asiantuntijakuuleminen: Agenda2030 (VNS 3/2020 vp) 2.12.2020

Tulevaisuusvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Joakim Strand

Läsnäolijat merkitään automaattisesti sihteeristön puolesta, joten siitä ei tarvitse kantaa huolta. Tosiaan tämä on tulevaisuusvaliokunnan, liikenne- ja viestintävaliokunnan, maa- ja metsätalousvaliokunnan, ulkoasiainvaliokunnan sekä ympäristövaliokunnan yhteiskuuleminen, jonka aiheena on valtioneuvoston selonteko kestävän kehityksen globaalista toimintaohjelmasta Agenda2030 Kohti hiilineutraalia hyvinvointiyhteiskuntaa.

Meillä on tässä neljä kuultavaa, jotka voivat puhua kukin enintään 10 minuuttia. Tämän jälkeen annan puheenvuorot valiokuntien puheenjohtajille, jotka voivat halutessaan kommentoida esityksiä ytimekkäästi ja esittää myös kysymyksiä, jolloin toinen kierros asiantuntijoita lähtee käyntiin. Tämän jälkeen siirrytään sitten yleiseen normaaliin keskusteluun ja kysymyksiin. Tämän osion vetää tulevaisuusvaliokunnan erinomainen varapuheenjohtaja Pirkka-Pekka Petelius, joka myös päättää tämän kokouksen ja yhteiskuulemisen.

Mutta pidemmittä puheita: hienoa, että olette kaikki päässeet paikalle, aloitetaan. – Pääsihteeri Annika Lindblom, Suomen kestävän kehityksen toimikunta, välkommen, tervetuloa, maks. 10 minuuttia, ole hyvä.

Pääsihteeri Annika Lindblom, Suomen kestävän kehityksen toimikunta

Kiitoksia, arvoisa puheenjohtaja, hyvät kansanedustajat. – Varmistan vain, että ääni kuuluu.

Tulevaisuusvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Joakim Strand

Hyvin kuuluu.

Pääsihteeri Annika Lindblom, Suomen kestävän kehityksen toimikunta

Tosiaan olen Annika Lindblom, kestävän kehityksen toimikunnan pääsihteeri, ja teille, jotka ette toimikuntaa tunne, niin lyhyesti vain, että toimikunta on liki 30 vuotta Suomessa toiminut pääministereiden johdolla yli hallituskausien. Meillä on ollut tässä jäsenenä laaja joukko suomalaisia yhteiskunnallisia toimijoita, tällä hetkellä itse asiassa 57 jäsentä yhteiskunnan eri toimintaloikoilta. Pääministeri Sanna Marin on toimikunnan puheenjohtaja, valtiovarainministeri Matti Vanhanen varapuheenjohtaja ja ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen toinen varapuheenjohtaja. Olen toiminut tässä pääsihteerin roolissa viitisen vuotta. Asemapaikkani on ympäristöministeriö, mutta teen valtioneuvoston kanslian kanssa erityisesti tässä roolissa tiivistä yhteistyötä.

Olen kiteyttänyt viiteen pointtiin lausuntoni, jonka olen toimittanut etukäteen, ja nämä viestini tässä yhteiskuulemisessa.

Ensimmäisenä toisin esille, että tosiaan Suomi on sitoutunut vuonna 2015 hyväksytyihin YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin, jotka ovat tämän Agenda2030-toimintaohjelman ytimessä. Suomen puolestahan nämä tavoitteet silloin aikanaan hyväksyi tasavallan presidentti Sauli Niinistö. Näitä tavoitteita on 17, ne ovat universaaleja eli ne koskettavat kaikkia maailman maita ja jokainen valtio itse päättää, millä tavalla näihin tavoitteisiin sitten vuoteen 2030 mennessä päästään. Nämä ovat todellakin sillä tavalla historialliset tavoitteet, että näin laaja-alaisia, kaikkia maailman maita koskevia tavoitteita ei ole aikaisemmin laadittu, eli niissä otetaan ympäristö, talous ja ihminen tasavertaisesti huomioon, tai ainakin tähän pyritään, ja kantavana, läpileikkaavana teemana on, että kukaan ei jäisi kehityksestä jälkeen.

Demokratian ja ihmisoikeuksien toteutuminen ovat edellytyksiä sille, että Agenda2030 ja kestävän kehityksen tavoitteet voidaan saavuttaa Suomessa ja globaalisti. Tässä yhteydessä haluan todeta, että Suomi on sitoutunut YK:n yleismaailmallisiin arvoihin ja toimii kansainvälisen oikeuden, demokratian ja ihmisoikeuksien vahvistamiseksi. Toimikunnassa todella koetaan, että on pienien maiden kuten Suomen etu, että Agenda2030:n kautta voimme vahvistaa näitä arvoja ja periaatteita myös maailmanlaajuisesti.

Toisena viestinä minulla on se, että on tärkeää, että hallitus ja hallitukset ylipäänsä osoittavat tahtotilansa Agenda2030:n toteuttamiseksi nyt tällä hallituskaudella ja että toimeenpano etenee. Siitäkin syystä näemme, että tämä selonteko on erittäin tärkeä. Nykyisen hallituksen ohjelma rakentuu pitkälti kestävän kehityksen periaatteiden varaan, joten on luontevaa, että valtioneuvoston selonteko rakentuu näiden hallitusohjelmaan kirjattujen toimenpiteiden ympärille. Se lisäarvo nähdään siinä, että se kuvaa hallituksen toimenpiteet jokaisen 17 tavoitteen toteuttamiseksi tällä hallituskaudella ja saadaan siitä siis hyvä kokonaiskuva.

Kestävä kehitys on monella tavoin pohjoismaisen yhteiskuntamallimme keskiössä. On huomattu, että tämä malli tuottaa kestävän kehityksen ratkaisuja, joista hyötyy koko yhteiskunta. Kansainvälisten arviointiraporttien mukaan Suomi on saavuttanut tai saavuttamassa monet sosiaaliseen, yhteiskunnalliseen ja taloudelliseen kestävyysliittyvät tavoitteet. Toki näitä arvioita on tehty ennen tätä covid-19-, korona-aikaa, ja nyt on tietenkin kiinnostavaa nähdä sitten ensi vuonna, kun laaditaan vuoden 2020 arviota näiden tavoitteiden saavuttamisesta, kuinka paljon tässä toimeenpanossa on ikään kuin otettu takapakkia.

Lähtökohtaisesti niin sosiaaliset, yhteiskunnalliset kuin taloudellisen kestävyysliittyvät tavoitteet ovat Suomessa aika hyvällä mallilla. Meidän suurimmat haasteemme liittyvät erityisesti kulutus- ja tuotantotapojen muutostarpeeseen, ilmastotoimiin, luonnon monimuotoisuuden hupenemiseen, merien ja vesistöjen tilaan sekä kehitysyhteistyömäärärahojen alhaiseen tasoon suhteessa bruttokansantuloon. Nämä

selonteossa tunnistetut ympäristöhaasteet eivät ole mitenkään erityisesti Suomen haasteita, vaan tyypillisesti kehittyneiden teollistuneiden maiden kipupisteitä.

Kestävän kehityksen ytimessä on ajatus, että hyvinvointiyhteiskunnan pitää olla myös ekologisesti ja taloudellisesti kestävä. Ja sitten toisaalta niiden toimien, jotka johtavat Suomen hiilineutraalisuustavoitteeseen, joka on kunnianhimoinen, pitää olla myös sosiaalisesti oikeudenmukaisia ja taloudellisesti kannattavia. Eli SDG-tavoitteita ei voi toteuttaa siiloissa SDG per SDG, vaan pitää katsoa myös sitä, miten ne linkittyvät toisiinsa, eli tässä tämä politiikkajohdonmukaisuus on keskiössä.

Kolmantena viestinä minulla on se, että on erittäin tärkeää, että kytetään kansallinen toimeenpano kansainvälisiin tavoitteisiin ja globaalivaikutuksiin. Tässä nähdään, että selonteossa on kyllä hyvä meriitti siinä, että siinä jokaisen SDG:n kohdalla on myös tarkasteltu erikseen kansainvälisiä vaikutuksia, Suomen globaalivaikutuksia. Kestävän kehityksen näkökulmasta toiminta on kansallisesti kestävää vain, mikäli sen vaikutukset ovat myös globaalisti myönteisiä.

Eli toisin sanoen Suomen kulutuksen ja tuotannon vaikutusten ei tulisi haitata kehitystä maamme rajojen ulkopuolella. Tämä on iso periaate, joka kestävä kehityksen työssä on ollut pitkään hyvin valtavirtaistettuna. Parhaimmillaanhan Suomi ja suomalaiset toimijat voivat olla omalla kädenjäljellään lisätä ihmisten ja ympäristön hyvinvointia globaalisti, ja tämä on myös mahdollisuus suomalaisille yrityksille [4 sekunnin katkos äänitteessä], joita SDG:iden toimeenpano maailmanlaajuisesti edellyttää. Näemmekin, että tähän Suomen positiiviseen globaalin kädenjäljen kasvattamiseen tulee satsata kaikilla talouden ja toiminnan sektoreilla.

Toisaalta näitä ilmasto- ja ympäristöhaasteita ei voida ratkaista vain kansallisilla toimilla, vaan niihin pitää tarttua myös kansainvälisessä ja EU-yhteistyössä, ja nyt esimerkiksi EU:n uusi kasvustrategia antaa siihen hyvät mahdollisuudet.

Neljäntenä viestinä totean, että tämä selonteko on jatkoa Suomen pitkäjänteiselle politiikalle, jossa hallitukset ovat neljän vuoden välein osoittaneet tahtotilansa kestävä kehityksen politiikan systemaattiselle toimeenpanolle, ja näemme, että tämä selonteko on arvokas myös tästä jatkuvuuden näkökulmasta. Eli tässä selonteossa jatketaan edellisen hallituksen antaman selonteon hyviksi koettuja politiikkaperiaatteita sekä toimeenpanon seurantaan ja arviointiin liittyviä periaatteita ja käytäntöjä.

Nykyinen hallitus on tässä selonteossa myös sitoutunut kansallisen kestävä kehityksen politiikan arviointiin vuonna 2022, joten tällä arvioinnilla hallitus myös mahdollistaa mahdollisimman jouhevan siirtymän ja edellytykset menestykselle kestävä kehityksen työlle myös seuraavalla vaalikaudella, mitä pidetään toimikunnan pääsihteeristössä erittäin tärkeänä. Eli nämä edellä mainitut esimerkit ovat hieno osoitus Suomen poliittisen järjestelmän taipuisuudesta ja kestävä kehityksen politiikan jatkuvuudesta hallituspohjasta riippumatta.

Viimeisenä viestinä ja pointtina minulla on se, että hallituksen toimet eivät yksin riitä tämän Agenda2030:n toimeenpanemiseksi, vaan mukaan pitää saada kaikki

yhteiskunnan toimijat. Meillä on kuntia, kaupunkeja, yhteisöjä, järjestöjä, yrityksiä ja yksittäisiä kansalaisia, jotka ovat hyvin vahvasti olleet mukana toteuttamassa Agenda2030:tä. Tämä kestävän kehityksen toimikunta ja sen monitoimijainen jäsenistö ovat tietyssä mielessä avainasemassa kestävän kehityksen valtavirtaistamisessa ja toteuttamisessa kaikilla yhteiskunnan lohkoilla.

Ja ehkä tähän yhteyteen ja loppuun sanonkin sen, että seuraava askel tässä kansallisessa kestävän kehityksen työssä onkin tämmöisen kansallisen Agenda2030-tiekartan laatiminen vuoteen 2030 asti. Tämä on kirjattu hallitusohjelmaan ja hallituksen toimintasuunnitelmaan, ja sen valmistelussa laajapohjaisella kestävän kehityksen toimikunnalla tulee olemaan keskeinen rooli ensi vuoden aikana.

Tästä Agenda2030-tiekarttaprosessista on tehty esiselvitys, ja se tullaan huomenna toimikunnan kokouksessa esittelemään ja sitten myös käynnistetään se ensivuotinen prosessi. Olemme iloisia siitä, että tulevaisuusvaliokunnan puheenjohtaja Joakim Strand tulee huomenna toimikunnan kokoukseen kommentoimaan tämän esiselvityksen tuloksia ja itse tätä laadintaprosessia. Ehkä päätän tässä tähän, ja vastaan mielellään sitten esitettyihin kysymyksiin. – Kiitos.

Tulevaisuusvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Joakim Strand

Iso kiitos pääsihteerille Annika Lindblomille. Siinä oli tasan 9 ja puoli minuuttia, suunnilleen. – Seuraava asiantuntija Tuuli Hietaniemi, Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra, ole hyvä.

Asiantuntija Tuuli Hietaniemi, Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra

Kiitos, arvoisa puheenjohtaja, muut valiokuntien puheenjohtajat ja arvoiset kansanedustajat. Kiitos mahdollisuudesta lausua tästä aiheesta. – Kuten Annika, niin tarkistan alkuun, että varmasti kuuluu sinne päin.

Tulevaisuusvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Joakim Strand

Hyvin kuuluu.

Asiantuntija Tuuli Hietaniemi, Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra

Kiitoksia. – Tähän esitykseen liittyi muutama kalvo, voinko jakaa niitä täältä omalta koneeltani? [Valiokunnasta: Jaa ihmeessä.] – Kiitos. Toivotaan että näkyy sinnepäin. [Valiokunnasta: Näkyy oikein hyvin.] – Kiitos.

Eli kiitokset mahdollisuudesta. Tosiaan tässä Sitran lausunnossa kiinnitetään huomiota erityisesti tähän siirtymään kohti hiilineutraalia hyvinvointiyhteiskuntaa, ja esittelen tässä lausunnon keskeiset huomiot.

Ihan ensimmäisenä todettakoon, että se, miten me vastaamme ekologiseen kestävyyskriisiin, tulee määrittämään myös kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamista aivan olennaisella tavalla. Ja kuten tässä selonteossa mainitaan, tätä on valmisteltu hyvin poikkeuksellisissa olosuhteissa eli globaali pandemiahan, kuten

tiedämme, on ensi kertaa kahteenkymmeneen vuoteen kääntänyt äärimmäisen köyhyyden nousuun ja myös ruokaturva on vakavasti uhattuna monessa maassa ympäri maailmaa.

Koronapandemia on osoittanut meille, että me kuitenkin kykenemme hyvin suuriin ja perustavanlaatuisiin muutoksiin silloin, kun näin on pakko tehdä. Samaan aikaan nämä globaalit megatrendit ovat kuitenkin pysyneet hyvin pitkälti ennallaan, eikä ekologisen jälleenrakennuksen tarve, joka löytyy tuolta kuvion keskiöstä [puhuja viittaa PowerPoint-esitykseen], ole poistunut mihinkään.

Koronan muuttaman maailman perustukset luodaan juuri nyt, ja jotta siirtymä hiilineutraaliin hyvinvointiyhteiskuntaan on mahdollinen, niin nähdään, että kestävyys tulee ottaa kaiken päätöksenteon, suunnittelun ja budjetoinnin lähtökohdaksi sekä julkisella että yksityisellä sektorilla, aivan kuten Suomen kestävyyspaneeli on suositellut. Vaikka itse asiassa aika monet ekologit ja muut asiantuntijat osasivat aavistaa ja odottaa globaalia, eläinvälitteistä tautia ja sen aiheuttamaa pandemiaa, me emme voineet valita tätä virusta, jonka kanssa nyt joudumme painimaan, mutta me voimme kuitenkin valita sen, miten me vastaamme tähän tilanteeseen, joka meillä on nyt käsissämme.

Yksi merkittävimmistä valinnoista ekologisen kestävyyskriisin näkökulmasta on se, miten ohjataan nyt liikkeelle laskettavia rahavirtoja niin, että ne tukevat myös kestävä kehityksen tavoitteita. Jos katsotaan tätä kuvaa [puhuja viittaa PowerPoint-esitykseen], niin mustalla viivalla näkyvät globaalit päästöt nykyisillä politiikkatoimilla ja ruskealla katkoviivalla siellä ylimpänä näkyy se, mitä pahimmillaan voi tapahtua, jos globaaleja rahavirtoja ohjataan nyt siten, että ne eivät edistä kestävä kehitystä erityisesti energiajärjestelmän osalta. Eli pahimmillaan investoinnit uusiutuvaan energiaan ja energiatehokkuuteen esimerkiksi voivat vähentyä, ja me voimme päätyä tilanteeseen, jossa päästöt itse asiassa kohoavat siitä, miten olisi käynyt ilman pandemiaa.

Mutta meillä on se valinnan paikka, eli esimerkiksi IEA ja IMF ovat nostaneet esiin, että rahoja voidaan ohjata niin, että päästään enemmän tuonne vihreiden viivojen osoittamalle uralle [puhuja viittaa PowerPoint-esitykseen], jolloin päästöt voidaan saada merkittävään laskuun. Tässä on tärkeää korostaa sitä, että tämä päästöjen lasku itse asiassa tuo myös muuta hyvää talouden ja työllisyyden näkökulmasta.

Kun näitä erilaisia toimenpiteitä, miten tähän kriisiin pitäisi vastata, on arvioitu, niin sieltä nousee esiin tällaisia korkean vaikutuksen, positiivisten vaikutusten, toimenpiteitä, kuten nämä äsken mainitsemani energiatehokkuuteen ja uusiutuvaan energiaan investoiminen. Esimerkiksi Suomen ilmastopaneeli Suomessa on hyvin nostanut esiin näitä erilaisia vaihtoehtoja.

Jos siirrytään eteenpäin [PowerPoint-esityksen dia vaihtuu], niin tosiaan siirtymä hiilineutraaliin yhteiskuntaan vaatii systeemistä muutosta lineaarisesta talousjärjestelmästä kiertotalouteen. Eli me tiedämme, että raaka-aineiden kulutus tuottaa jopa yli puolet kasvihuonekaasupäästöistä ja jopa 90 prosenttia luontokadosta

aiheutuu luonnonvarojen käytöstä. Sitra näkee hyvänä, että tässä läpi selonteon korostetaan kiertotalouden mahdollisuuksia hyvin laajasti eri kestävän kehityksen tavoitteiden alla. Toki nämä toistavat aiempia politiikkatoimia ja linjauksia, joita on tehty. Kuitenkin tällä hetkellä tilanne on vielä se, että siirtymä kiertotalouteen Suomessakin on vasta tapahtumassa eli se ei valitettavasti ole vielä valtavirtaa, kun katsotaan tätä noin viiden prosentin osuutta bkt:stä. Eli paljon työtä on vielä tehtävänä.

Kiertotalouden ohella toinen talouden kannalta keskeinen huomio liittyy siihen, miten itse asiassa määrittelemme kestävää taloutta. Edellisessä Agenda2030-selonteossa talous nähtiin ennen kaikkea keinona tuottaa kestävää hyvinvointia, ja tässä selonteossa, jota nyt käsittelemme, talous nousee ekologisen ja sosiaalisen kestävyysrinnalle. Se on linjassa tämän Agenda2030-ajattelun kanssa mutta [sekunnin katkos äänitteessä] Sitrassa, että Suomi voisi kulkea myös rohkeammin kohti tällaista tulevaisuuden taloutta, jossa siirrytään itse asiassa sellaiseen jo vahinkoja korjaavaan ja sosiaalista ja ekologista pääomaa uusintavaan talouteen, eli ei pyritä vain tuottamaan hyvinvointia, vaan itse asiassa pyritään korjaamaan jo aiheutuneita haittoja kestävän talouden keinoin.

Kolmas huomio liittyy näihin haasteisiin, joihin jo edellinen puhuja viittasi, eli en niitä toista tässä, joten haluamme erityisesti muistuttaa, että meillä on tarjolla lukuisia ratkaisuita jo näihin nimenomaan Suomelle ominaisiin haasteisiin. Yksi esimerkki on vaikkapa energiajärjestelmän murros kestävämpään suuntaan. Olemme vuosia esitelleet käyttövalmiita esimerkkejä siitä, miten voimme siirtyä kestävämpään energiajärjestelmään. Viimeisimpänä esimerkkinä vuosi sitten katsottiin 14:ää erilaista ratkaisua, jotka ovat jo olemassa pohjoismaisissa kunnissa tai kaupungeissa ja jotka ovat täysin valmiita otettavaksi käyttöön myös muissa vastaavissa kaupungeissa. Pelkästään näiden 14 ratkaisun käyttöönotolla voitaisiin vähentää vuositasolla puolet Ruotsin vuosipäästöistä, noin 26 megatonnia, ja itse asiassa nämä ratkaisut toisivat myös mukanaan myös sen, että näiden käyttöönotolla säästyisi kokonaisuudessaan noin 450 miljoonaa euroa vuositasolla. Eli sekä päästöt että kustannukset olisi mahdollista saada näillä ratkaisuilla laskuun.

Toinen kohta, joka Suomen osalta on mainittu erityisiä toimenpiteitä vaativaksi, on ruokajärjestelmän murros, miten saadaan sitä kestävämmäksi. Nostamme esiin myös sen, että tässä meillä on paljon erilaisia mahdollisuuksia ihan sieltä alkutuotannosta materiaalien uudelleen käyttöön. Tässä on myös selkeä kytkös muihin kestävän kehityksen tavoitteisiin erityisesti terveyden osalta, eli täällä on tällaisia hyviä synergioita, joita voidaan saavuttaa myös sillä, että siirrytään kestävämpään ruokajärjestelmään.

Ja vielä: taloudelliset ohjauskeinot ovat erittäin tärkeä työkalu tässä kestävyys tavoittelussa, ja ne tulisi hyödyntää täysimääräisesti. Esimerkiksi kestävän kehityksen verouudistuksella voidaan vähentää ympäristöhaittoja ja samanaikaisesti vahvistaa työllisyyttä ja taloutta siten, että kiinnitetään samalla huomiota sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen ja myöskin kilpailukykyyn.

Viimeiset kaksi huomiota, liittyvät selonteon rakenteeseen ja jatkoaskeliin. Ne toistavat hieman edellisen puhujan hyviä huomioita eli lämpimästi niitä kannatamme.

Ensinnäkin se, että tästä kestävästä kehityksen tavoitteiden edistymisestä raportoidaan näin selonteon muodossa, on erittäin hyvä asia. Se mahdollistaa tämän aiheen laajan käsittelyn, jonka se ansaitsee. Kannatamme myös sitä, että nämä politiikkaperiaatteet on pidetty samoina kuin edellisen selonteon yhteydessä.

Sitten tämä muutos, joka on tehty siinä, että tarkastellaan jokaista kestävästä kehityksen tavoitetta ja Suomen toimenpiteitä kansallisesti ja globaalisti, toki tuo esiin sen työn, mitä tehdään, mutta me peräänkuulutamme myös sitä, että pyrittäisiin katsomaan, miten näitä tavoitteita integroidaan, jotta löydetäisiin niiden väliset synergiat ja myöskin mahdolliset ristiriidat, joita on olemassa. Nämä lisäisivät tämän selonteon arvoa vielä entisestään.

Aivan viimeisenä huomiona myöskin lämpimästi kannatamme tämän Agenda2030-tiekartan valmistelua ja odotamme sen valmistumista innolla. – Kiitos.

Tulevaisuusvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Joakim Strand

Kiitos paljon. Siirrytään reippaasti eteenpäin. – Puheenjohtaja Markku Ollikainen, Suomen ilmastopaneeli, ole hyvä.

Puheenjohtaja Markku Ollikainen, Suomen ilmastopaneeli

Kiitoksia, puheenjohtaja. – Tarkistan, näkyykö.

Tulevaisuusvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Joakim Strand

Kyllä näkyy!

Puheenjohtaja Markku Ollikainen, Suomen ilmastopaneeli

Kiitoksia. – Ilmastopaneeli on tarkastellut tätä selontekoa ennen muuta ilmastopolitiikan haasteiden prismasta käsin. Jos ajattelen vähän lähtökohtia tähän tarkasteluun, niin tietysti on aika selvää, että kun me puhumme kestävästä kehityksestä, me puhumme hyvin pitkäjänteisestä työstä, sellaisesta työstä, jonka täytyy ylittää hallituskausien tuomat mahdolliset epäjatkuvuudet politiikassa ja jonka täytyy tuoda yhtenäisyyttä pitkän aikavälin tarkasteluun.

Jos näkökulmana on pitkä aikaväli ja yhteiskunnan kaikinpuolinen kehittäminen, se tarkoittaa myös sitä, että tarvitaan merkittävää kriittisyyttä ja tarvitaan merkittävää luovuutta. Eli siinä mielessä me tarvitsemme tällaisen raikkaan arvion siitä, mikä on kehitys tähän päivään ja mitkä ovat edistymisen ongelmakohdat. Eli meidän silmissämme semmoinen ideaalinen arvio on se, että siinä on katse pitkälle taaksepäin ja siinä on katse pitkälle eteenpäin. Eli tässä suhteessa hallituksen selonteon ei ehkä pitäisi ollakaan pelkästään hallitustoimien esittely. Toisaalta kun nyt on tekeillä tämä tiekartta vuoteen 2030 saakka, niin se ehkä antaa sitten mahdollisuuden korjata tavallaan sen

puutteen, että katsotaan vain lyhyen aikavälin toimien vaikutuksia. Edellisissä esityksissä on jo selvästi tullut esiin se, että kyse on pitkän aikavälin työstä.

No, meidän näkökulmastamme, siis ilmastopaneelin näkökulmasta, tämä ilmastomuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen on tavallaan tämmöinen pienoiskuva kestävästä kehityksestä, koska näiden toimien täytyy täyttää nämä samat vaatimukset kuin kestävään kehitykseen liitetään yleensä eli ekologisen, taloudellisen ja sosiaalisen kestävyys tasot. Ilmastopolitiikan kannaltahan sitten haaste näkyy siinä, että meidän täytyy löytää ilmastollisesti kestävien ratkaisujen joukosta taloudellisesti parhaat tai toimivimmat toimet ja ne täytyy sitten toteuttaa sosiaalisesti kestävällä tasolla ja tavalla. Ja tästä lähtökohdasta me nyt tarkastelemme ennen muuta tämän tavoitteen 13 käsittelyä ja keskustellaan jonkin verran näistä ilmastopolitiikan ristikytkennoistä muiden tavoitteiden kanssa.

Jos katsotaan tätä tavoitetta 13 eli ilmasto, niin meidän yleisarviomme on siis se, että nykytila-arviota Suomen päästökehityksestä tulisi tarkentaa ja pitäisi selkeämmin hahmottaa tämä ilmastopolitiikan uusi tilanne – tässä on edellä jo viitattukin tähän murrokseen.

Jos katsotaan kansallisia päästöjä ja nieluja, niin kritisoimatta mitään toimia Suomessa, kuitenkin me näemme ihan tilastoista, että päästöt meillä eivät laskeneet vuosina 2015–2017 ja ne kasvoivat vuonna 2018. Viime vuosi ennakkotietojen mukaan lupasi viimein päästöjen laskua. Ja tuonne alimpaan lukuun tuolla kaudella 2015–2018 laskua on 2,3 miljoonaa tonnia. Eli 6 vuoden aikana, jolloinka Suomi on kuitenkin harjoittanut aktiivista ilmastopolitiikkaa, me olemme saaneet päästövähennyksiä vain 2,3 miljoonaa tonnia olettaen, että ennakkotieto pitää paikkansa ja että tämä lasku on pysyvä. Kun otetaan huomioon, meillä on samaan aikaan nielu pienentynyt merkittävästi, se tarkoittaa sitä, että meidän tällä kaudella ilmakehään laskemat päästöt ovat kasvaneet.

No sitten jos katsotaan kulutuksen päästöjä, niin kuten jo siis Suomen YK:lle tekemässä Agenda 2030 -arviossa todetaan, ne eivät itse asiassa ole laskeneet koko 2000-luvulla. Voi olla ehkä hieman harhaanjohtavaa, mutta ilmastopaneelin analyysien mukaan kotitalouksien hiilijalanjäljen tulisi pienentyä noin 70 prosenttia vuoteen 2030 mennessä, jotta kulutuksen taso saataisiin näiden nykyisten ilmastotavoitteiden mukaiseksi. Tämähän ei tarkoita sitä, että kaikki tulee vain kuluttajien ratkaisuihin. Kun puhutaan kulutuksen päästöjen vähentämisestä, niin yhteiskunnan yleinen ilmastopolitiikka on ratkaisevassa asemassa ennen muuta puhtaan energian kautta, mutta on joitakin asioita, joissa kuluttajien omat valinnatkin selvästi vaikuttavat, ja yksi niistä tyypillisesti on vaikka liikkuminen.

Toisena asiana, kun katsoo tuota päästökehitystä, pitäisi varmaan sitten miettiä, missä tilanteessa me olemme ja miten näin on tässä päässyt käymään. Ja ehkä on näin, että tuosta selonteosta puuttuu tämmöinen tilanneanalyysi. Meidän pitää varmaan osata vastata siihen, miksi kehitys on ollut hidasta, ja sitten meidän täytyy osata vastata siihen, mitä asioita tämä muutos, joka Suomen ilmastopolitiikkaan on selvästikin tehty, nostaa sitten esiin.

Kehitys on ollut hidasta, ei yhdenkään hallituksen huonon toiminnan takia, vaan kansallinen ymmärrys oli selvästi erilaista pitkän aikaa ilmastopolitiikan osalta. Me peesasimme lähinnä EU:n päätöksiä, ja vaikka esimerkit päästökauppasektorilla olisi ollut edullista vähentää päästöjä, sinne ei haluttu luoda kansallista politiikkaa. Sitten toisaalta ei otettu kauhean vakavasti sitä, että liikenteen ja maatalouden metaani- ja typpidioksidipäästöjä tulisi vähentää, eikä sinne alettu miettiä vakavasti toimia, koska ne olivat osa taakanjakosektorin tavoitteita ja alkuvaiheessa taakanjakosektorin päästövähennystavoitteet olivat Suomelle alhaisia EU:sta.

Mutta hiilineutraaliustavoitteen asettaminen on tarkoittanut merkittävää muutosta Suomen ilmastopolitiikassa, ja se on luonut meille uuden tilanteen, koska sehän taas kansallisesti ajateltuna tarkoittaa sitä, että Suomi on nyt ottanut vastuun omista päästöistään, koska meillä on tiukemmat tavoitteet kaiken kaikkiaan kuin EU:lla, ja sitten samalla se tarkoittaa, että me olemme lähteneet proaktiivisesti parantamaan kansallisia valmiuksia kansainvälisessä kilpailussa puhtaista ratkaisuksista.

Tämä muutos, joka on tässä kansallisessa ymmärryksessä ja toiminnassa tapahtunut, merkitsee, että meille nousee uusia asioita politiikkaan, uusia asioita, joihin kestävyiden ja kestäväen kehityksen nimissä täytyy pystyä vastaamaan. Mehän etsimme nyt suomalaista ratkaisua siihen, mitä tarkoittaa sosiaalinen oikeudenmukaisuus ilmastopolitiikan alueella. Se ei palaudu siihen, että fossiilitoimialan heikkenemiseen tarvitaan tukea niin kuin kivihiihimaissa, vaikka turve meillä sitä sivuuttaa, koska meillä on sitten esimerkiksi liikenteen kaltaiset ratkaisut, jotka koskevat kaikkia maita. Toisaalta meidän vähennyskeinomme maatalouden ja liikenteen osalta ovat hyvin vähissä, siellä on paljon työtä, ja ne tulevat olemaan aikamoinen pullonkaula meidän tavoitteiden saavuttamisessa.

No, tavoitteessa 13, jos tuo riittäisi siitä, on paljon ristikytkeitä useiden tavoitteiden kanssa, ja niiden koherenssin ja tarkastelun osalta on yhtä ja toista pohdittavaa. Tässä tarkastelen ainoastaan kolmea asiaa: tavoitetta 2 eli ruoka ja maatalous, yhdestä näkökulmasta tavoitetta 8 työ- ja talouskasvu ja tavoitetta 15 maanpäällinen elämä.

Ruoka ja maatalous -tavoitteen osalta meidän arviomme on se, että tässä ehkä jää ohueksi se näkemys tulevasta kehityskuluista, jotka liittyvät tuonne ruuan ja maatalouden tuotantoon. Toki tämä hiilineutraaliustavoite sitoo maankäyttösektorin yhteen taakanjako- ja päästökauppasektorin kanssa ja kysymys maaperäpäästöjen vähentämisestä ja hiilensidontakeinojen etsinnästä tulee tärkeäksi maatalousalalla samalla, kun ruokaa tuotetaan. Tavoitteena pitäisi ehdottomasti olla turvepeltojen raivaamisen lopettaminen eikä vähentäminen.

Mutta tuosta selonteosta puuttuu näkemys siitä, mitä tarkoittaa Suomessa sopeutuminen sään ääri-ilmiöihin. Se koskettelee tällä hetkellä jo merkittävästi useita viljelijöitä erityisesti täällä eteläisessä ja lounaisessa Suomessa, ja sosiaalisen ja taloudellisen kestävyiden avainkysymyksiä on, kuinka hyvin meillä onnistutaan sopeutumaan näihin sään ääri-ilmiöihin, eli ajoittaiseen kuivuuteen ja sitten toisaalta merkittävään sateisiin.

Toisaalta tästä puuttuvat jotkin pitkän aikavälin perspektiivit. Tällaisille arktisille maille kuin Suomi esimerkiksi tämä teollisen proteiinin tuotanto, keinoproteiinit, keinoliha, luo aivan uudenlaisia kilpailukykymahdollisuuksia ja muuttaa myös perinteisen maatalouden luonnetta. Tämän tyyppisissä selonteoissa kurkotus tulevaisuuteen olisi aivan erinomaista ja tähdellistä, jotta olemme kehityksessä mukana.

Tavoite 8 työ ja talouskasvu. Meidän yleisarviomme on se, että tässä ei ehkä ymmärretä sitä talouskasvun perusluonnetta edes oikeastaan siinä EU:n tarkoittamassa mielessä. Kun EU puhuu kestävästä taloudellisesta kasvusta, niin se rakentuu moniin peruspilareihin. Niistä yksi on hiilineutraalius, toinen on irtikytkeminen, eli ympäristön ja luonnonvarojen irtikytkeminen bruttokansantuotteen kasvusta eli tämä laadullisen kasvun korostaminen, innovaatiot ja sitten tämä, mihin viitataan termillä inclusive growth, eli kasvun kattavuus ja osallistuminen.

Tuossa edellä puhuttiin jo ohjauskeinojen tarpeellisuudesta, taloudellisten ohjauskeinojen tarpeellisuudesta ja hyödyllisyydestä, ja absoluuttinen irtikytkeminen oli se ehdoton vaatimus, kun me puhumme kasvihuonekaasupäästöjen osalta. Mutta selonteosta ei käy ilmi sitä, mikä olisi suomalainen tulkinta kasvun kattavuudesta ja osallistumisesta. Se on todella iso kysymys, ja siihen tulisi pystyä kiinnittämään huomiota.

Tavoite 15, maanpäällinen elämä mukaan lukien metsät, on tietysti ihan selvää. Meidän yleisarviomme on tässä, että ilmastotoimien ja monimuotoisuuden suojelutoimien välinen yhteys tai oikeastaan se synergia, yhteisvoimistaminen, on tässä käsitelty ehkä ohuesti. Me tiedämme, että maankäyttösektorin nettonielu on välttämätön osa hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiselle ja vuoden 2050 tavoitteiden saavuttamiselle. Ja ehkä täällä metsäluonnossa juuri tämä monimuotoisuus, jonka osalta käydään paljon keskustelua, on sellainen, jossa ilmasto ja monimuotoisuuden suojelu tulevat kaikkein lähimmäksi toisiaan. Sama koskee vapautuvien turvealueiden ennallistamista ja sitten näiden epäonnistuneiden suo-ojitusten ennallistamista. Eli tässä suhteessa olisi paljon synergiaa, joka tulisi pyrkiä ottamaan huomioon, ja esimerkiksi METSO hiilipreemiolla voisi olla tällainen keino.

Tässä lopuksi vain kolme johtopäätöstä. Tällainen kattavuus, kriittisyys ja kokonaiskuva tästä kansallisesta kehityksestä olisi tarpeen. Kestävän kehityksen keskeiset piirteet esimerkiksi kasvun osalta, kasvun, ilmaston ja ympäristön osalta tulisi syventää. Ja sitten ehkä kommentti mittaristoon: kansallinen ja globaali mittaristo sovellettuna rinnakkain tekee ajoittain tästä toiminnan arvioimisesta monimutkaista. – Kiitoksia, ja pahoittelen, että ylitin minuutilla aikani.

Tulevaisuusvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Joakim Strand

Kiitos paljon, puheenjohtaja Ollikainen. – Nyt vielä kestävä kehityksen asiantuntijapaneeli ja puheenjohtaja Eeva Furman, olkaa hyvä.

Puheenjohtaja Eeva Furman, kestävä kehityksen asiantuntijapaneeli

Kiitoksia, puheenjohtaja. – Arvoiset valiokuntien jäsenet! Olen Eeva Furman, kestävyyspaneelin puheenjohtaja. Niille, jotka eivät kestävyyspaneelia niin hyvin tunne, voin sanoa, että se on tällainen suomalainen riippumaton tiedepaneeli, joka koostuu kymmenestä yliopistojen ja tutkimuslaitosten tutkijasta, ja edistämme tieteellisiä näkökulmia ja eettistä pohdintaa suomalaisessa päätöksenteossa ja yhteiskunnallisessa keskustelussa, ja erityisesti tuetaan tätä mainittua Suomen kestävä kehityksen toimikunnan työtä.

Meidän kannanotossamme tästä valtioneuvoston selonteosta ensinnäkin on se, että se on erittäin kunnianhimoinen ja kattava ja erittäin hyvä meidän näkökulmastamme. On hienoa, että hallitus on tällaisen tuottanut näin vaikeinakin aikoina, ja jo mainitun ylivaalikautisuuden tavoittelu on erittäin hyvä, elikkä tukeudutaan edelliseen hallitukseen ja viedään sitten seuraavalle hallitukselle viestiä tämän asian hoidosta, koska kyse tosiaan on pitkäjänteisyydestä.

Toisin kuitenkin esille erinäisiä näkökulmia. Minulla on täällä seitsemän näkökulmaa, ja koetan käydä ne tässä lävitse.

Ensinnäkin on tämä kokonaismurros, josta on jo ollut puhetta. Tässä on otettu lähtökohdaksi esitellä näitä yksittäisiä tavoitteita, ja se on erittäin hyvä siinä vaiheessa, kun raportoidaan, mutta siinä ehkä on jäänyt hieman vähemmälle kytkentöjen tarkastelu systemaattisesti. Joidenkin tavoitteiden osalta keskitytään ja käperrytään vain siihen yksittäiseen tavoitteeseen, joissain viitataan muihin tavoitteisiin. Etenkin ympäristön osalta tuntuu, että ilmastolinssi on hyvin vahvasti esillä, vaikka tiedämme, että luonnon järjestelmät kokonaisuudessaan ovat kaiken muun kestävyiden perusta ja erityisesti biodiversiteetti on erittäin tärkeä kestävyiden toteuttamisessa.

Toinen näkökulma tähän kestävyyskysymykseen on se, että kestävyysmurrokset eivät tule hyvin vahvasti esille. Yhteiskunnallisten järjestelmien merkitys ja toteutus siitä, että niiden edistäminen on vaikuttavin tapa edistää Agenda 2030:tä, on tämä, mitä globaali kestävä kehityksen raportti pääpointtinaan toi esille, ja myös Suomen kestävyyspaneeli on asettanut tämän työnsä pohjaksi. Elikkä tästä puuttuu se, että vaikka on useaan kertaan mainittu molemmat raportit ja paneelin työ, niin ei sanota, mitä hallitus nyt niiden eteen tekee elikkä miten toimitaan kestävyysmurrosten edistämiseksi, minkälaisin panoksin, miten tuetaan liike-elämää, tutkimusta, kansalaisyhteisöä ja innovaatioita nimenomaan kestävyysmurrosten edistämiseksi – mitkä ovat tässä jo tulleet esille – ja miten Suomen tulokset näkyvät ulkomailla ja Suomessa, paitsi jalanjälki myös kädenjälki. Elikkä kyse on siitä, että tulisi vahvemmin tuoda esille, miten valtion tulisi nyt muuttua, jotta tämä yhteiskunnallinen kestävyysmurros tapahtuu ripeämmin, vaikuttavammin, kokonaisvaltaisemmin ja erityisesti reilummin.

Tässä on tullut esille tämä osallistuminen, ja on erittäin hienoa, että tässä selonteossa tuodaan esille erilaiset mahdollisuudet osallistua ja reittejä kansalaisten osallistumiselle, koska tämä on demokratian kannalta tosi tärkeää, ja myös siksi, että saadaan vaikutuksia, se on tosi tärkeää. Tämä on kuitenkin, sitten kun mennään niihin

konkreettisiin juttuihin, hyvinkin formaalia ja edustuksellista, ja toivottaisiinkin, että siinä olisi enemmän tällaista kansalaisten osallistumismahdollisuuksia edistävää ja tukevaa politiikkaa, kansalaisaktiivisuuden kasvattamista, ja erityisesti, että tämä yhteiskunnallinen keskustelu vietäisiin joka puolelle Suomea, sillä kestävyys edellyttää sitä, meidän ihmisten luontosuhde on uudelleen määrittämisen tarpeessa. Hienoa tässä on tämä Nuorten Agenda, joka on aivan ainutlaatuinen maailmassa, ja samoiten tämä kansalaisraati.

Nyt sitten seuraavaksi siirtyisin tähän, mitä jo Annika Lindblom toi esille, kansallisen ja globaalin näkökulman esiintuomiseen. Nehän ovat hienosti täällä kyllä esillä, mutta niitä ei kytketä toisiinsa, mikä vähän viittaa tällaiseen edelleen sektoroitumiseen meidän valtioneuvostossa. Ja tosiaan, kun me elämme globaalitaloudessa, tällainen planetaarinen ajattelu on aivan keskeistä, ja tämä tarkastelu jää hyvinkin ontumaan, jos me jäämme kansalliselle tasolle. Jos ajatellaan vaikka meidän veden jalanjälkeä, niin 49 prosenttia siitä syntyy Suomen rajojen ulkopuolella.

No sitten on tällainen mielenkiintoinen asia: Kestävyyden edistäminenhan on sellaista, missä joudutaan ottamaan riskejä. Me suuntaamme tulevaisuuteen ja me etsimme uusia polkuja tulevaisuuteen, ja siihen liittyy riskejä. Riskeihin liittyy aina epäonnistumisia, ja meidän mielestämme tässä selonteossa ei oteta tarpeeksi esille vaikeita asioita ja epäonnistumisen mahdollisuuksia. Siellä esimerkiksi todetaan, että hallinnossa on paljon jatkuvaluonteista toimintaa, jota ei ole kirjattu nyt tähän selontekoon, mutta siellä ei ole mainittu, että on myös hyvin paljon toimintaa, joka on ristiriidassa Agenda 2030:n edistämisen suhteen, esimerkiksi haitalliset tuet. Siitä on puhuttu jo pitkään Suomessa, mutta täällä on selkeitä ristiriitaisuuksia. Esimerkiksi kun EU sitoutuu YK:n biodiversiteettisopimukseen ja sen tavoitteet edellyttävät biodiversiteetin valtavirtaistamista yhteiskunnan kaikessa toiminnassa ja haitallisten tukien korvaamista haitattomilla taloudellisilla kannustimilla, niin siellä selonteossa esimerkiksi mainitaan, että turvemaiden raivausta vähennetään, kun ne pitäisi lopettaa kokonaan, mikäli me haluamme olla mukana tässä EU:n sitoumuksessa. Ja toinen on sitten talouskasvu. Siinä hyvin vahvasti nojaututaan talouskasvun edistämiseen, ja tämä on ajoittain ristiriitaista kestävä kehityksen kanssa, joskin Agenda 2030 sitä edistää – meillä on paljon maita maailmassa, jotka tarvitsevat talouskasvua vahvemmin kuin me. Talouskasvun edistämisessä tulee todella huolehtia siitä, että eriarvoistuminen ei pääse kasvamaan. Sen haitoista itse talouskasvulle on paljon tieteellistä näyttöä tällä hetkellä. Taloutta kun seurataan, niin on tärkeää myös, että muistamme aina sen, miten sitä mitataan, ja nyt mittaristossa edelleen on toimeliaisuuden mittaamista bkt:n kautta, mutta jos hallitusohjelma on hyvinvointitavoitteinen, niin silloin myös hyvinvointimittareita tarvittaisiin.

Joitakin sanoja tästä nopeasta ja laajasta murroksesta, ja tässähän tosiaan Markku Ollikainen toi esille tämän pitkäjänteisyyden ja jatkuvuuden tarpeen, joka tosin on kirjoitettu sinne, mutta myös tarvitaan nopeita murroksia ja uusien toimintatapojen skaalaamista. Tässä on oltava hyvin tarkkoja, että tietyt ihmisryhmät eivät koe tai ihan

suoraan pelkää näitä kohtuuttomuuksia ja epärealisuuksia. Tätä varten tarvitaan ennakkointimenetelmien kehittämistä ja erityisesti niiden käyttöönottoa.

Minulla on enää kaksi pointtia. Ensimmäinen on tiedoneuvonta, ja tähän on hienoa, että hallitus on ottanut ja täällä maininnut tämän jämäkemmän integroinnin hallituksen työskentelyyn, ja linjaus siitä, että tarvitaan arviointineuvoston aseman vahvistamista, on todella hieno. Samoiten luonnonsuojelulainsäädännön uusimisen prosessissa nähdään tutkijoiden viesti, ja sitä voisi käyttää pilotoinnissa.

Mutta erityisesti halusin tuoda esille nyt tämän kestävyyspaneelin roolin Suomen kestävä kehityksen politiikan toiminnassa. Tällä hetkellä paneeli toimii Luken, Syken ja Helsuksen, joka Helsingin yliopiston osa, koordinoimana, mutta rahoitus on erittäin niukkaa, ja sitten tämä institutionaalinen sijoittuminen voisi olla vahvempaa, sillä paneeli on tavallaan kaikkien paneelien sateenvarjo, ja meillä on nyt ollut hyvin paljon kommentointi- ja muuta tarvetta yhteiskunnassa. Tämä pohdinta puuttui kokonaan tästä selonteosta.

Nyt lopetan siihen, että sanon vain, että tosiaan kestävyysviitekehys on paljon laajempi kuin taloudellinen, sosiaalinen ja ympäristöllinen. Meillä on 17 ulottuvuutta, ja niiden keskinäisriippuvuus on aivan keskeistä. Tämä covid-19-kriisi on malliesimerkki kestävyyskriisistä, ja se tulisi sellaisena myös ratkoa, ja näin myös elvytyspaketin, joka rakennetaan, pitäisi olla hyvin kunnianhimoinen näiden ympäristötavoitteiden suhteen. – Kiitoksia, ja anteeksi, jos meni hieman yliajalle.

Tulevaisuusvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Joakim Strand

Kiitos paljon asiantuntijoille hyvistä esityksistä, ja hyvin pysyitte myös siinä aikaframessa. – Nyt on valiokuntien puheenjohtajilla mahdollisuus noin minuutin mittaisiin kommenttipuheenvuoroihin / kysymyksiin, jos näin haluavat. Aloitan kysymällä liikenne- ja viestintävaliokunnan puheenjohtajalta Suna Kymäläiseltä: oletteko linjoilla ja haluatteko kommentoida? Ole hyvä.

Liikenne- ja viestintävaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Suna Kymäläinen

Kiitos, kyllä haluan. – Kiitos hyvästä ja kattavasta esityksestä ja alustuksista, joita saimme tässä kuulla.

Itse asiassa kysymykseni liittyy tähän, että liikenteellä toki on näissä päästötavoitteissa verrattain suuret tavoitteet näihin ilmastotavoitteisiin päästäkseen. Kysyisin näistä uusiutuvista polttoaineista ja niiden tuomista mahdollisuuksista. Erityisesti viitataan tässä synteettisiin polttoaineisiin, jotka ovat vielä kehittelyasteella, esimerkiksi LUT-yliopiston vetypolttoaineeseen, jossa tehtaiden piipuista tulevasta hiilidioksidista saadaan tehtyä puhdasta polttoainetta. Mietin, että sen kustannuksien saaminen niin alhaiseksi, että se kuluttajille, tavallisille autoilijoille, polttoaineeksi päätyisi, voi olla kaukana, mutta en usko, että esimerkiksi lentokoneita, näitä suuria lentokoneita, tullaan ihan lähivuosina vielä näkemään sähköisenäkään, joten näiden synteettisten polttoaineiden osalta katson

erityisesti lentokerosiineihin. Millaisena tämä tavoite nähdään? Tässä Markku Ollikainen näihin liikenteen päästöihin viittasikin, ja tästä kysyisin.

Tulevaisuusvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Joakim Strand

Kiitos paljon. – Sitten olisi maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja Anne Kalmari, ole hyvä. – Ja asiantuntijat tästä ottavat muistiin kysymyksiä. – Ole hyvä, Kalmari.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Anne Kalmari

Kiitoksia. – Meidänkin valiokunnan kohdalle todella paljon tästä kestävästä kehityksen raportista ja tulevaisuudesta kaatuu. Siitä on sanottu, että vallankumous on muutaman aterian päässä, ja siksi koen, että ruokaturvasta huolehtiminen on ykkösasia, samoin hiilinieluista huolehtiminen. Kysynkin: miten hyvin tässä agendassa on huomioitu se, että saisimme metsän kasvua lisää? Tiedän, että Ruotsissa on tehty 19 kohdan toimenpidelistä, ja meillä siinä mennään tavallaan vielä vanhoilla menetelmillä. Ja sitten vielä toinen kysymys: miten ajattelisitte, miten sen porukan, joka sitoo ikään kuin toistenkin hiilet, maa- ja metsäyrittäjät, saisi niin kuin positiivisesti käännettyä tälle asialle, niin että he eivät kokisi olevansa siellä syyllistettyjen puolella, kun sillä puolella kuitenkin vääjäämättä pitää aika paljon tekoja tehdä ja ollaan tekemässäkin?

Tulevaisuusvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Joakim Strand

Kiitos paljon. – Seuraavana ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja Mika Niikko. Oletteko linjoilla?

Ulkoasianvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Mika Niikko

Kiitoksia, puheenjohtaja. Täällä ollaan linjoilla, kotosalla ollaan. – Kiitos tästä alustuksesta ja kiitos tästä yhteisestä valiokuntien välisestä etäkokouksesta tämän agendan puitteissa. Hyvä, että tämä järjestyi, ja tästähän tämä sitten lähtee liikkeelle. Tämä tulee ulkoasiainvaliokuntaan käsittelyyn jo huomenna. Kehitysyhteistyön osalta lähdetään liikkeelle, ja siinä mielessä erityisesti tältä sektorilta varmasti meillä herää paljon mielenkiintoa, ja tullaan tätä asiaa paljon varmasti eri valiokunnissa myös punnitsemaan puolelta jos toiselta.

Muutaman näkökulman halusin nostaa tähän esille, kun kuitenkin kestävästä kehityksen agendahan on laaja teema, ei pelkästään ilmastoa ja köyhyyttä ja näitä kysymyksiä koskeva, vaan täällä on myös sitten tällaisia hyvinkin tärkeitä sivupolkuja, joissa on esimerkiksi tavoitteena vuoteen 2030 mennessä saada loppumaan vaikkapa tyttöjen ja naisten silpomiset ja pakkoavioliitot. Nämä ovat erittäin tärkeitä asioita, ja nämä meinaavat tavallaan jäädä tänne ilmastokeskustelun alle – ja siellä on myös talouden kasvu vähintään 7 prosenttia bkt:stä, [Epäselvä kohta äänitteessä] että päästäisiin köyhyydestä pois. Mutta kehityksen kasvulla on sitten oma käänneinen puolensa, koska sehän lisää sitten päästöjä vastaavasti: niin kuin tiedetään, hyvin paljon rakennetaan jos jonkun näköistä hiilivoimalaa pitkin maailmaa tälläkin hetkellä, Intiassa ja muualla maailmassa. Että kolikolla on kaksi puolta.

Sinänsä tässä pitäisi kuitenkin olla realistinen näitten tavoitteiden suhteen niin globaalisti kuin Suomessa. Sitten Suomessa on tietysti näkökulma, mikä meidän puolueilla varmasti jonkun verran eroaa: jos lähdetään sieltä puolelta tarkastelemaan, missä määrin ovat uhaksi sitten suomalaiselle teollisuudelle tai liikenteelle nämä tiukat rajoitukset ja tavoitteet, jotka ovat erittäin kunnianhimoisia Suomen osalta. Ja varmasti perussuomalaisten osalta tullaan sitten enemmän tämmöistä keskustelua käymään eduskunnassa siitä, mikä on kohtuullista.

Ja yhden asian haluan vielä tuoda esille tässä kestävän kehityksen keskustelussa: se on tämä, miten saadaan jakautumaan tämä haaste ja vastuu enemmän, tietysti valtioiden välillä mutta sitten myös yritysten ja kuluttajien keskuudessa, koska yrityksethän ovat avaintekijöitä ilmastonmuutoksen hallinnassa. Näin on moni yritysasiantuntija sanonut, että jos he eivät lähde liikkeelle, niin ei täällä mitään tapahdu. Ja heitä ei pelkästään ruoskalla voi laittaa liikkeelle, vaan kyllä näissä kysymyksissä pitää olla todellista porkkanaa. Me voimme tästä jatkaa keskustelua enemmän.

Lähinnä minun kysymyksen koskee nyt sitä, miten me saamme täällä nostettua esille, framille nämä muutkin näkemykset, kuten näitten tyttöjen ja lasten aseman, etteivät nämä huku näissä tavoitteissa.

Ja sitten vielä yksi konkreettinen tavoite. Onko tämmöinen tavoite realistinen, ja miten tämä asiantuntijoiden mielestä edistyy Euroopan unionissa? Ilmastotullikysymys näiden kaikkein saastuttavimpien tuotteiden osalta. Tästä on Euroopan unionissa ollut jonkun verran keskustelua, ja se on nostettu esille myös eduskunnassa. Että onko tällä tulevaisuutta, että saataisiin ne kaikkein saastuttavimmat tuotteet Euroopan unionin alueella korkeamman verotuksen piiriin? Sillähän voitaisiin säädellä sitä kolmatta maailmaa myös. – Kiitos.

Tulevaisuusvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Joakim Strand

Kiitos paljon. – Ja sitten ympäristövaliokunnan puheenjohtaja Hannu Hoskonen, ole hyvä.

Ympäristövaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Hannu Hoskonen

Oikein hyvää huomenta kaikille! Kuuluuko ääneni sinne?

Tulevaisuusvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Joakim Strand

Hieman kaiku, mutta kuuluu.

Ympäristövaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Hannu Hoskonen

Hyvä. – Lyhyesti: kiitoksia mahdollisuudesta lausua tässä asiassa. Tämä ympäristöasioiden tasapaino, siis tämä koko ekologinen tasapaino, on tietysti meillä Suomen vastuulla, siinä, mitä me itse teemme. Tämä toimintastrategia, toimintaohjelma, mitä tässä ollaan suunnittelemassa, on täysin kansallinen asia, niin että meidän pitää viisaasti tehdä se sillä keinoin, että pärjäämme tulevana vuosikymmeninä. Kriisejä tulee kuitenkin.

Meillä on tänä päivänä se ongelma, että turvetta on vihattu ja kotimainen energia ollaan ajamassa alas. Koko Itä-Suomi on nyt venäläisen hakkeen vallassa, kotimaiset yrittäjät ajetaan nurin, ja sitten Oulua myöten haetaan venäläistä haketta. Eihän tässä näin pitänyt käydä.

Energiapolitiikka on meidän selviytymisen kannalta aivan välttämätöntä. Pahimmilla, kovilla pakkasilla 40 prosenttia sähköstä tuodaan ulkomailta, ja sitten ollaan ulkomaisesta energiasta riippuvaisia – puhutaan ympäristöpolitiikasta. Just oli eilen lehdessä uutinen siitä, että 4 000 kuution hake-erä tuli tuolta Keski-Euroopasta, jostakin Hollannin satamasta lähti. Menee melkein enemmän energiaa ja savua taivaalle, kun se laivataan Suomeen, ja sitten kun on joku huonolaatuinen hake vielä, niin siitä ei kunnolla saa edes energiaa – ja kotimaiset raaka-aineet lopetetaan. Tällainen mesominen jonkun ilmastotavoitteen takia on järjetöntä touhua.

Turve uusiutuu, niin kuin tiedetään, ja pitää muistaa, että kotimainen CHP-voima on meidän voimavaramme. Jos me haluamme energiaa tässä maassa tuottaa edullisesti, niin että kuluttajille se on riittävän edullista, niin meidän pitää käyttää omia raaka-aineita eikä tuoda niitä ulkomailta. Se on huoltovarmuutta. Kukaan asiantuntijoista ei ole puhunut sanaakaan huoltovarmuudesta viimeisen 3 kuukauden aikana, ei ole kukaan uskaltanut edes mainita. Mutta se ei häiritse ketään, että Venäjän hakkeen varassa on koko Suomi kohta. Olemme energiatuotannossa kohta täysin riippuvaisia ulkomaista. Kaivokset pitäisi panna kiinni, ja metsät pitäisi rauhoittaa. Kyllä tässä alkaisi olla pikkuhiljaa järkiin tulemisen aika, koska tällainen kouhottaminen ja puolitotuuksilla eläminen... Viittaa esimerkiksi tähän turpeen ympärillä käytyyn keskusteluun ja siellä olleisiin totuuksiin. Luin sen Sitran raportin, ja siinä oli kyllä totuutta käytetty todella säästeliäästi, niin että ihmettelen, että sitä käytetään edelleen tietolähteenä.

Mutta tärkeää on pitää huoltovarmuudesta huoli, ja tämä toimintaohjelma pitää tehdä niin, että me suomalaiset sen kanssa tulemme juttuun, koska on ihan varma, että seuraavan kahden vuosikymmenen aikana maailmantalous kriisiytyy yhä enemmän. Sen me tiedämme, että velanotto 20 miljardia vuodessa ei onnistu enää – yhden vuoden se voi vielä onnistua muttei kahta. Sitten ollaan vaikeuksissa, kun meidän oma tuotanto on ajettu alas ja ollaan vieraista maista riippuvaisia. Se ei ole edes huoltovarmuutta, se on turvallisuuspoliittinen riski.

Toivon, että tähän ympäristökeskusteluun ja yleensä tähän keskusteluun tulee pikkuhiljaa järkeä ja arkijärkeä otetaan huomioon. Teoriassa kaikki voi pelata mutta käytännössä ei ollenkaan.

Kiitän puheenvuorosta ja toivotan kaikille hyvää päivänjatkoa.

Tulevaisuusvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Joakim Strand

Kiitos paljon. – Itse kommentoisin ehkä lyhyesti just niitä valtavia liiketoimintamahdollisuuksia, mitä nämä asiat Suomelle luovat kansainvälisesti. EU:n komissio arvioi jossain – luin siitä – että pelkästään nykyisten, vuoden 2030, ilmastotavoitteiden saavuttaminen edellyttäisi lähes 300 miljardin vuotuiset

lisäinvestoinnit – sekä yksityisiä että julkisia – energia- ja ympäristöteknologiaan. Ja olemme myös tulevaisuusvaliokunnan puolesta monta kertaa korostaneet, että Suomen tulisi panostaa erityisesti energia- ja ympäristöteknologian systeemitason tutkimukseen, kehitykseen ja innovaatioihin, myös siihen liiketoimintaosaamiseen, jotta saadaan näitä ratkaisuja yhä vielä enemmän kaupan. On totta, että komponentteja on Suomesta lähtenyt kaikkiin maailman maihin osana energiajärjestelmää, mutta kokonaisjärjestelmissä ja systeemien optimoinnissa on vielä paljon tekemistä.

Tänään luin tuosta Ruotsin ”Kauppalehdestä”, Dagens industrista, kun siellä lukee näin: ”Sverige bör utbilda 1 000 batteriexperter om året.” Siellä on ambitiotasona kouluttaa tuhat akkuteknologian huippuosaajaa vuodessa, niin että siltä se kilpailukenttä sillä saralla näyttää. Tämä ihan vain esimerkkinä.

Mutta tässä kohtaa annan nyt taas asiantuntijoille maks. 2 minuuttia. Pysin olemaan tarkka, jotta saadaan myös keskustelua käytyä sen jälkeen. Mutta jos asiantuntijat nyt näitä esiin nousseita asioita pystyisivät kommentoimaan. Kaikkiin ei pystytäkään paneutumaan, mutta poimikaa sieltä itsellenne mieluisia, tai epämieluisia, kysymyksiä. Ja aloitetaan. – Pääsihteeri Annika Lindblom, ole hyvä.

Pääsihteeri Annika Lindblom, Suomen kestävän kehityksen toimikunta

Kiitos paljon, puheenjohtaja. – Kiitos hyvistä kysymyksistä ja kommenteista.

Minä nostan näistä muutamia asioita, mitä tähän omaan ikään kuin mandaattiini pääsihteerinä liittyy.

Minä itse asiassa lähtisin tuosta puheenjohtaja Hoskosen toteamuksesta, että selonteko on nimenomaan se, mitä Suomessa tehdään. Ja näin juuri on. Elikkä tämä selontekohan perustuu hallitusohjelman tavoitteisiin ja toimenpiteisiin, ja siinä ikään kuin käydään läpi sitä, miten hallitus tällä hallituskaudella toteuttaa tai vie eteenpäin näitä kestävän kehityksen tavoitteita niin, että sitten seuraavat hallitukset voisivat jatkaa ja lopputuloksena me voisimme vuonna 2030 todeta, että Suomi on saavuttanut nämä kestävän kehityksen tavoitteet. Tämä on hyvä pitää mielessä.

Ja siitä on luontevaa siirtyä tähän puheenjohtaja Niikon kommenttiin tästä tyttöjen ja naisten asemasta ja silpomisesta. Ja tokihan, niin kuin tässä omassakin alkupuheenvuorossani ja muidenkin puheenvuoroissa on tullut ilmi, vaikka tämä selonteko keskittyy siihen, mitä Suomessa tehdään, Suomessa meillä on kuitenkin kansainvälistä yhteistyötä ja kehityspolitiikkaa, kauppapolitiikkaa, ulkopolitiikkaa, jotka ovat myös sitä meidän ydintyötä. Ja tyttöjen ja naisten asema on yksi keskeinen hallituksen kehityspoliittinen painopiste, ja se on ihan kärkeen ollu tässä itse asiassa jo yli hallituskausien, useamman hallituksen, agendalla, ja se tulee olemaan jatkossakin. Että tämä asia on varmasti hallituksen agendalla.

Mutta sitten minä tässä yhteydessä itse asiassa nostaisin esiin – edustaja Biaudet nosti tämän tuossa ihan alkukeskustelussa tuolla tsättipalstalla – myös tämän kotimaisen tilanteen. Eli tosiasiahan on myös se, että Suomessa naisten kokeman perheväkivallan

osalta ollaan EU:ssa muistaakseni toiseksi huonoimmassa jamassa. Eli meillä on näitten ympäristöhaasteiden lisäksi myös täällä sosiaalisella puolella näitä tiettyjä haasteita. Se, että se ei näy tässä SDG 5:ssä eli tässä naisten asemaa tai gender-kysymyksiä koskevassa SDG:ssä ikään kuin niin vahvasti, johtuu tietenkin myös siitä, että meillä on sitten monia muita asioita naisten asemaan, osallistumiseen, oikeuksiin liittyen, jotka meillä on erittäin hyvällä tolalla. Mutta tämä tilanne on hyvin tällainen ristiriitainen kyllä siinä mielessä. Tässä on tekemistä sekä täällä meidän kehitysyhteistyön puolella ja meidän painopisteiden toteuttamisessa muissa maissa että meillä kotimaassa.

Ja sitten ehkä ihan viimeisenä kommentoisin ihan lyhyesti vain sitä, mitä tässä kollegat edellä puhuivat. Eeva Furman nosti just tämän, että tässä ei nosteta esille nyt näitä kestävyysmurroksia. Miten valtion tulisi muuttua, jotta me saisimme näitä asioita maaliin? Ja minun mielestäni tämä on erittäin hyvä pointti, ja toivon, että nyt tässä tiekarttatyössä pystyttäisiin katsomaan tätä yli hallituskausien ja myös sitä, miten tätä voitaisiin sitten viedä eteenpäin.

Mutta kaiken kaikkiaan minusta on erittäin tärkeätä, että kukin hallitus omalla hallituskaudellaan osoittaa sen oman tahtotilansa ja sitten katsotaan, mitkä ovat sellaisia asioita, joita voidaan viedä ylivaalikautisesti ja joista löytyy sitten laajempaa konsensusta. Tämä on kestävän kehityksen ytimessä. – Kiitos.

Tulevaisuusvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Joakim Strand

Kiitos paljon. – Seuraavaksi asiantuntija Tuuli Hietaniemi, 2 minuuttia. Ja lupaan, että kysymyksiä tulee kyllä vielä lisää kaikille. – Ole hyvä.

Asiantuntija Tuuli Hietaniemi, Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra

Kiitos, arvoisa puheenjohtaja. – Voisin tässä tarttua muutamaan näistä kysymyksistä.

Ensimmäinen liittyy siihen, kun Suomella tosiaan on kunnianhimoinen hiilineutraaliustavoite sinne vuoteen 2035, että edustaja Kalmarin nosti esiin hyvän kysymyksen siitä, miten tuetaan sitä, että esimerkiksi näitä luonnon nieluja vahvistetaan, mikä on tietysti olennainen osa sitä, että... Kun vähennetään päästöjä, niin myöskin sitten pitää pystyä sitomaan tätä hiiltä, jotta päästään sinne hiilineutraaliuteen. Ja vuoden 2035 jälkeenhän on myös sitouduttu menemään sitten negatiivisiin päästöihin, jolloin sekä luonnollisten nielujen että myöskin hiiltä sitovien teknologioiden rooli nousee merkittävästi. Eli jonkinlainen kompensatiomalli siihen, että hiiltä saadaan sidottua ilmakehästä, varmasti on kehittämisen arvoinen.

Toinen kysymys oli ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtajalta Niikolta. Ja hyvin vahvasti kannatan sitä, että tyttöjen ja naisten oikeuksiin panostetaan vahvasti muun muassa Suomen kehitysyhteistyömäärärahoilla. Ja tähän linkittyy hirmu vahvasti puhtaan energian kysymykseen, eli tytöt ja naiset monesti köyhemmissä maissa ovat vastuussa esimerkiksi ruoanlaitosta. Viittasin tuossa aiemmin näihin IEA:n ajatuksiin siitä, miten kestävä elvytystä voitaisiin tehdä niin, että se samalla vähentäisi päästöjä mutta sillä olisi myöskin muita positiivisia vaikutuksia. Eli tässä IEA:n skenaariossa he ovat

laskeneet esimerkiksi, että 420 miljoonaa ihmistä saisi nämä puhtaat keittomahdollisuudet tai ruoanlaittomahdollisuudet ja 270 miljoonaa ihmistä pääsisi modernin sähköjakelun piiriin samaan aikaan, kun päästöjä pystyttäisiin vähentämään useamman megatonnin edestä, ja samaan aikaan talouskasvu olisi parempaa kuin ilman tätä stimuluspakettia. Eli tässä on hyvä esimerkki siitä, miten voidaan yhdistää näitä tärkeitä tavoitteita ja saada monta hyötyä kerralla.

Jos ihan lyhyesti sallitte, puheenjohtaja, niin vastaan vielä osittain ympäristövaliokunnan puheenjohtaja Hoskosen huomioihin. Eli ollaan samaa mieltä Sitrassa, että kun tehdään tätä energiamurrosta, niin erityisen tärkeää on, että tätä tehdään reilusti. Varsinkin silloin, kun tulee suuria muutoksia, jotka osuvat tiettyihin alueisiin ja tiettyihin energiamuotoihin, kuten turpeeseen, niin silloin on tärkeää tehdä toimenpiteitä niin, että ne koetaan reiluiksi ja asianomaiset pääsevät tähän murrokseen vaikuttamaan. – Kiitos.

Tulevaisuusvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Joakim Strand

Kiitos paljon. – Sitten puheenjohtaja Markku Ollikainen, 2 minuuttia, olkaa hyvä.

Puheenjohtaja Markku Ollikainen, Suomen ilmastopaneeli

Kiitos, puheenjohtaja! Tykitetään. – Uusiutuvat polttoaineet: Puheenjohtaja Kymäläinen kysyi näistä. Tavoite on siis periaatteessa se, että henkilöautoliikenne sähköistyy ja biopolttoaineet ja nämä muut, synteettiset kierrätyspolttonesteet sitten siirtyvät raskaaseen liikenteeseen, mukaan lukien myös biokaasu. Power-to-x ratkaisut, synteettiset biopolttonesteet, ovat sanotaanko teknisesti ratkaistavissa noin viiden–kuuden vuoden perspektiivillä. Lupajärjestelyt, siis ympäristöluvitukset ja muu, on pitkän aikaa viepää, ja noin seitsemän–kymmenen vuoden aikaperspektiivillä nämä ratkaisut ovat sitten tulossa. Viitaten puheenjohtaja Strandin puheenvuoroon, tässä on yksi esimerkki siitä, minkälaisia uusia liiketoimintamahdollisuuksia ilmastopolitiikka tuo. On arvioitu nimenomaan, että kun meillä on runsaasti vettä, power-to-x antaisi suuret mahdollisuudet vientiin.

Edustaja Kalmari kysyi näistä metsän kasvua lisäävistä asioista: Siinä metsäteollisuuden tiekartassa on Luken laskemat tavat, joilla voitaisiin yrittää ainakin lisätä metsien kasvua, ja siellä on joukko toimenpiteitä ja myös tietäntyyppistä hakkuiden kohdentamista. Tämä hiilensidontakysymys erityisesti metsiin on tietysti motiivoinnin kannalta tärkeä asia, ja samaan tapaan kuin tuossa Tuuli Hietaniemi sanoi, kyllä tässä varmasti niin kuin tällaisen positiivisen ulkoisvaikutuksen kompensointi tai korvaaminen tavalla tai toisella sitten voisi olla se järkevä.

Puheenjohtaja Niikko kysyi näistä hiilitulleista: EU on käynyt tietojeni mukaan neuvotteluja tiettyjen maiden kanssa siitä, että jos maiden ilmastopolitiikka ei tiukkene, EU katsoo, että näissä maissa tulee kohtuutonta etua ilmastotoimien laiminlyönnistä, eli EU pyrkii tekemään tästä efektiivisen asian, mikä olisi tietysti ihan erinomaista.

Edustaja Hoskoselle: Kerrankin, edustaja, olen samaa mieltä tästä biomassan tuonnista ja tästä ikään kuin holtittomasta turpeen alasajosta. Siitä varoitettiin jo viime vuoden

puolella, että näin ei sitten saisi käydä. Lämpölaitosten investointien ja valtion ohjauksen tulisi mennä niin, että tässä toteutuu hallittu alasajo eikä tällainen ihan holtiton sopeutuminen. Olen ihan samaa mieltä tästä puolesta asiaa. Näin ei saisi käydä. – Kiitos.

Tulevaisuusvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Joakim Strand

Kiitos paljon. – Sitten vielä Eeva Furman, ole hyvä.

Puheenjohtaja Eeva Furman, kestävän kehityksen asiantuntijapaneeli

Kiitos. – Todella mielenkiintoisia kysymyksiä. Minäkin yritän tässä ripeästi kommentoida niihin, joista Kestävyyspaneelilla on erityistä sanottavaa.

Aloitin ihan nimijärjestyksessä. Puheenjohtaja Kalmari nosti esille, miten maanviljelijät ja metsänomistajat saadaan nyt mukaan näihin talkoisiin ja löydetään sitä positiivista näkökulmaa. Kyllä tämä sama reiluuskysymys siellä on. Meillä on tutkimushankkeita jo meneillään, ja tällaisia tarvitaan paljon enemmän, missä yhdessä näitä murroksia mietitään, ja siellä kuullaan kaikkea ja sitä kautta löytyy sitä yhteistä ymmärrystä, mitkä ne keinot ovat ja miten tehdään sellainen hallittu muutos, mistä äskenkin oli puhetta. Sanoisin, että etujärjestöt ovat tässä avainasemassa, ja ollaan todettu, että siellä on myös selvää muutosta siihen suuntaan, että kestävyyskysymyksistä keskustellaan laajemmin.

No sitten ottaisin toiseksi asiaksi nämä yritysten tukemiset. Täällä oli sekä puheenjohtaja Niikko että puheenjohtaja Strand, jotka ottivat esille yritysten roolin ja siinä erityisesti vientikysymykset, mutta muutenkin. Näkisin, että niin kuin sanoin, me elämme sitä riskien aikaa ja sitä riskinottoa tarvitaan yritysten puolelta, mutta myös niin kuin toin alustuksessani esille, hallituksella on tärkeä rooli siinä. Erityisesti kun asioita innovoidaan ja tehdään kokeiluita, niiden mahdollisia vaikuttavuuksia tulee totta kai testata, mutta sen jälkeen politiikan ja eri ohjauskeinojen tulee olla siellä tukemassa, että ne saadaan laajemmin otettua käyttöön yhteiskunnassa. Ja julkiset hankinnat ovat tosi tärkeitä myös yksityiselle puolelle. Mitä tulee tähän vientiin, niin en voi olla sanomatta, että Suomi näkee, niin kuin siinä selonteossakin, tämän Suomen johtajuuden, ja se johtajuus menetetään herkästi, koska täällä ei Suomi ei ole ainoa liikkeellä, ja jos me emme nyt nopeasti tässä toimi, silloin siinä voi käydä huonosti.

Sitten ihan voisin kanssa kommentoida näitä silpomisia: Olen samaa mieltä, että Suomen tulee toimia myös kansainvälisesti, koska globaali kestävyysmurros on jokaisen suomalaisen etu. Se on aivan selvä juttu, koska me olemme niin vahvasti kytkeytyneet sinne. Eli paitsi tämä kansalaisjärjestöjen tukeminen, niin sanoisin, että sen tiedon ja päätöksenteon vahvistaminen näissä maissa on sellainen, mikä voisi myös olla meillä vientituote, koska meillä se on todella vahvasti esillä.

Sitten puheenjohtaja Hoskosen osalta sanoisin vähän samaa tästä hallitusta alasajosta ja ylipäättänsä näiden eri murrosten eteenpäinviemisestä. Me tarvitsemme tietoa, ja meidän pitää löytää niitä optimaalisia malleja siitä, mikä on milloinkin optimaalinen, se kansallinen vai kansainvälinen. Tämähän liittyy myös ruokaan ja moneen muuhunkin.

Siinä me tarvitsemme tiettyä... Meidän pitää tehdä se yhdessä yritysten ja hallinnon kanssa, mutta tutkimusta tarvitaan siinä vahvasti.

Viimeisenä vain sanoisin tästä tiekartasta, että tämän tiekartan merkitys on suuri, ja toivon, että siihen lähdetään positiivisesti liikkeelle. Että kestävyyspaneeli on sitoutunut tukemaan tätä tiekartan rakentamista ja sen sitten käytäntöön viemistä, kun on aika. – Kiitos.

Tulevaisuusvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Joakim Strand

Kiitos paljon asiantuntijoille näistä kommenteista. Tässä on tullut paljon puheenvuoropyyntöjä, ja tässä kohtaa kokousta kokouksen vetämistä jatkaa varapuheenjohtaja Pirkka-Pekka Petelius, ole hyvä. – Kiitos, tack omasta puolestani. Pirkka-Pekka, ole hyvä.

Tulevaisuusvaliokunnan varapuheenjohtaja, kansanedustaja Pirkka-Pekka Petelius

Kiitos, Joakim, tack, Joakim. – Joo, jatketaan tästä. Nythän meillä on käyty tässä osallistuvien valiokuntien puheenjohtajien huomiot ja kysymykset läpi ja asiantuntijoiden ansiokkaat vastaukset niihin. Lienee aika siirtyä tähän pyydettyjen puheenvuorojen käsittelyyn, jossa ihan ensimmäisenä minulla täällä listalla oli, jos oikeassa olen, edustaja Satu Hassi. – Ole hyvä.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan jäsen, kansanedustaja Satu Hassi

Kiitos paljon, ja kiitos erinomaisista alustuksista kaikille asiantuntijoille. – Nyt kun katsotaan, missä asioissa suomalainen osaaminen on sellaista, että voidaan muihinkin maihin viedä ja tehdä sillä bisnestä, niin energia-alallahan meidän osaaminen on aika hyvä, mutta tässä ruokajärjestelmässä ollaan aika alussa vielä. Nyt tänään luin uutisen siitä, että Singapore on hyväksynyt myytäväksi laboratoriossa kasvatetun, siis soluista kasvatetun kananlihan. Jos jollakulla asiantuntijoista on näkemyksiä siitä, mitkä ovat semmoisia keskeisiä suomalaisen osaamisen alueita, joilla voitaisiin kehittää vientikelpoisia ilmastotekoja Suomessa, olisin kiinnostunut.

Puheenjohtaja Ollikainen ymmärtääkseni sanoi, että maatalouden osalta nyt ensisijainen toimi olisi saada lopetettua uusien turvepeltojen raivaaminen. Jos jollakulla asiantuntijoista on näkemystä siitä, mikä on sitten toiseksi tärkein, olisi kiinnostavaa kuulla.

Vielä viimeiseksi: Puheenjohtaja Ollikainen totesi, että hallitsematon turpeen alasajo ei ole hyvä juttu. Kiinnostaisi tietää, mikä olisi se politiikkatoimi Ilmastopaneelin näkemyksen mukaan, jolla saataisiin se hallittu turpeen alasajo aikaiseksi. – Kiitos.

Tulevaisuusvaliokunnan varapuheenjohtaja, kansanedustaja Pirkka-Pekka Petelius

Kiitos kysymyksestä. – Tässä vaiheessa otan tällaisen, mikä äsken unohtui, työjärjestyskysymyksenä tai -ehdotuksena, että käydään tässä listalla tällä hetkellä olevat edustajien kysymykset ja otetaan sitten koonto asiantuntijoiden vastauksista tämän jälkeen. Tämä sopinee kaikille? Niin päästään eteenpäin ja saadaan useampi kysymys tässä ja useampi edustaja mukaan keskusteluun. – Seuraavana minulla on täällä listalla edustaja Sari Tanus, ole hyvä.

Tulevaisuusvaliokunnan jäsen, kansanedustaja Sari Tanus

Kiitoksia, puheenjohtaja. Kuuluuko?

Tulevaisuusvaliokunnan varapuheenjohtaja, kansanedustaja Pirkka-Pekka Petelius

Kyllä kuuluu.

Tulevaisuusvaliokunnan jäsen, kansanedustaja Sari Tanus

Kiittäisin ensin erittäin hyvistä alustuksista ja myös edellisistä hyvistä puheenvuoroista ja kysymyksistä. – Pääsihteeri nosti esiin tuon tiekartan, mikä on tulossa, ja näkisin, että se on erittäin hyvä ja tarvittava asia. Tyttöjen ja naisten tilanne ja heidän keskeinen asemansa tässä prosessissa nousi myös aiemmissa puheenvuoroissa jo esiin. Sitä olisin halunnut kysyä, että kun meillä on kuitenkin painotettu sitä, että meidän toiminta on politiikkajohdonmukaista ja huomioidaan asiat kokonaisvaltaisesti ja, aivan niin kuin pääsihteeri Annika Lindblom tuossa nosti esiin, myös siten, että kun meillä on kunnianhimoiset tavoitteet Suomessa ja tarkastellaan, mitä Suomessa tapahtuu ja mitä tehdään, niin kuitenkin meidän pitää huomioida se, että meidän toiminta ei kansainvälisesti tai laajemmin katsottuna aiheuta haittaa. Kysyisinkin sitten: näettekö, että tämä selonteko tai meidän toimet huomioivat riittävällä tavalla tämän kokonaisvaltaisen katsantokannan?

Tässä edustaja Hoskonen nosti tämän turveasian esiin yhtenä esimerkkinä, ja Ollikainen siihen jo vastasikin, mutta näkisin tämän yhtenä esimerkkinä, mutta mahdollisesti jotkut toisetkin, että jos meillä ikään kuin puristetaan hyvin tiukasti joku sektori alas ja ikään kuin sillä tavalla päästäisiin helpommin näihin meidän Suomen kunnianhimoisiin tavoitteisiin, niin näettekö, kuinka monella sektorilla on vaara, että kokonaisvaltaisemmin katsottuna päästöt kuitenkin ehkä tässä ihan lähialueilla tai vaikutukset sitten laajemminkin lisääntyvät? Esimerkiksi juuri siitä, että sitten meillä tulee rallia muualta tai sitten meidän omat yrittäjät joutuvat lopettamaan, kun eivät pärjää, ja tuotanto siirtyy sitten sellaisiin maihin ja semmoisiin yksiköihin, joissa päästöt ovat ehkä moninkertaiset meidän päästöihin verrattuna. Eli näettekö, huomioidaanko meillä riittävän hyvin kokonaisvaltaisesti näitä asioita ja toimenpiteitä meidän tavoitteisiin liittyen versus sitten tähän kokonaistilanteeseen? – Kiitos.

Tulevaisuusvaliokunnan varapuheenjohtaja, kansanedustaja Pirkka-Pekka Petelius

Kiitos. – Seuraavana kysyjänä on Petri Huru. – Pyydän tässä vaiheessa napakoita kysymyksiä, niin että ehditään käydä paljon tätä keskustelua tässä, kiitos.

Ympäristövaliokunnan jäsen, kansanedustaja Petri Huru

Kiitos, puheenjohtaja! – Juu, koetan tiivistää. Eli myös tästä turpeesta ja hallitsemattomasta alasajosta kysyisin. Eli nimenomaan tämän tuodun hakkeen päästöt, kun se hake hakataan ja kuljetuksen aiheuttamat päästöt, lasketaan ilmeisesti sen tuojamaan kiintiöihin, ja se on toki pois Suomen kiintiöistä, kun me emme tuota turvetta tai haketta, mutta eihän se ole kuitenkaan pois globaaleista päästöistä, eli kysymys kuuluu: mitkä ovat ne todelliset globaalit päästövähennykset, jotka saavutetaan tällä turpeen hallitsemattomalla alasajolla, ja mikä on sen vaikutus huoltovarmuuteemme ja myös se vaikutus, että kun puujakeiden hinnat nousevat, uhkaako se mahdollisesti myös teollisuuden investointeja Suomeen? – Kiitos.

Tulevaisuusvaliokunnan varapuheenjohtaja, kansanedustaja Pirkka-Pekka Petelius

Kiitos. – Jotta asiantuntijoiden vastauksille jää tilaa, otetaan tässä vaiheessa vielä yksi kysymys, ja sitten otetaan asiantuntijoiden vastaukset ja jatketaan sitten näitä kysymyspuheenvuoroja. – Seuraavana vuorossa on kysymyksineen erinomaisesti Mauri Peltokangas, ole hyvä.

Ympäristövaliokunnan jäsen, kansanedustaja Mauri Peltokangas

Kiitos, puheenjohtaja! – Kiitos asiantuntijoille. Ytimekäs kysymys: Palaan nyt tässä vähän niin kuin historiaan ja kaiken alkulähteille. Kysyisin mielenkiinnosta, että koska aikoinaan on julistettu Euroopan unionin hiilineutraalisuustavoite vuodelle 2050 ja sitten me kunnianhimoisena maana olemme päätyneet 20 vuotta aikaisempaan toteutukseen tähtäimellä 2030–35, niin ihan nyt, sanotaan, tietojani ja kenties viisauttanikin kartuttaakseni haluaisin tietää, kuka mahtoi olla se, joka sen ässän veti hihasta siinä lopussa, että me haluammekin olla 20 vuotta muita Euroopan maita edellä, eliikkä siis mistä lähti tämä Suomen kunnianhimoisen tavoite, missä se päätettiin, ja kenties kenen idea? Tämä kysymys on ihan nyt vain, että saan historiasta koppia. Tätä en ole koskaan missään kuullut. – Kiitos.

Tulevaisuusvaliokunnan varapuheenjohtaja, kansanedustaja Pirkka-Pekka Petelius

Kiitos. – Ja sitten annetaan järjestyksessä meidän alustajillemme, asiantuntijoillemme, vastausvuorot. Annika Lindblom voi aloittaa, olkaa hyvä.

Pääsihteeri Annika Lindblom, Suomen kestävän kehityksen toimikunta

Kiitos paljon. – Kiitos kysymyksistä.

Ehkä tähän viimeisimpään: Minä uskon, että se on paremmin teidän poliitikkojen kuin meidän asiantuntijoiden tiedossa, tai ainakaan minulla ei ole tällaista tietoa. Se olisi kyllä

kieltämättä ihan kiinnostava kysymys, minkälaisia keskusteluja tässä on käyty. Varmasti siinä on ajatuksena ollut se, että ollaan ikään kuin etujoukoissa ja myös sitten maksimoidaan ne mahdolliset hyödyt siitä, että ollaan ajoissa liikenteessä tavoitteinemme tässä globaalissa markkinassa. Muuta en osaa tuohon sanoa.

Ehkä kommentoin nyt tässä, kun Sari Tanus nosti esille tosi tärkeän asian eli suomalaisen kulutuksen ja tuotannon globaalivaikutukset ja toisaalta sen kysymyksen, että kun tiedetään, että Suomessa kuitenkin tehdään monia asioita energiatehokkaammin ja resurssitehokkaammin kuin jossain muualla maailmassa, niin mikä on tavallaan se riski sille, että sitten tiettyä tuotantoa siirtyy. Tämä on ihan aito kysymys, ja niin kauan kuin minä olen tässä toimikunnan työssä ollut, niin tämä on ollut semmoinen iso kysymys.

Siihen ei varmaan tämmöistä kaikki totuudet pöytään tuovaa vastausta olekaan, mutta minä lähtisin siitä, että kun kuitenkin tiedetään, että suomalaisesta kulutuksesta noin puolet tapahtuu meidän maan rajojen ulkopuolella, mikä tapahtuu siis tuontitavaroiden muodossa ja sitten erilaisen meidän rajojen ulkopuolella tapahtuvan toiminnan piilovirtojen ja muiden muodossa, niin tehtäisiin tämä toiminta, joka on sitä normaalia tuotantoa, kulutusta, mahdollisimman kestävästi, niin että meidän yritykset ja meidän toimijat, jotka toimivat esimerkiksi kehitysmaissa tai muualla maan rajojen ulkopuolella, huolehtisivat sosiaalisesta ja ekologisesta vastuustaan myös niissä toiminnoissa, joissa se toiminta tapahtuu meidän maan rajojen ulkopuolella. Tämä on jo sellainen iso steppi siihen.

Tämä on ihan tämän kestävä kehityksen idean keskiössä, että on asioita, joita me teemme täällä Suomessa, ja sitten on ihan niitä asioita, joita me vaikka viemme ulospäin. Sitten on paljon tätä, mitä meillä globaalissa maailmassa yritykset ja muut toimijat tekevät, eli meidän toimillamme on ulkoisvaikutuksia, ja se, että nämä ulkoisvaikutukset olisivat mahdollisimman kestäviä, on se iso kysymys. Ainakin ne yritykset, keiden kanssa me olemme olleet yhteistyössä, ymmärtävät tämän erittäin hyvin, ja myös suomalaiset yritykset ovat monissa asioissa tässä hyvin etukenossa, ja näkisin, että tämä on kuitenkin semmoinen asia, jossa mennään eteenpäin.

Satu Hassi kysyi näistä vientituotteista. Minä ehkä vedän tästä nyt tällaisen ehkä vähän epätyypillisen vientituotteen, joka ei edellytä insinööriosaaamista. Minä kirjoitin tästä myös tässä minun lausunnossani. Eli me olemme kyllä nähneet tässä meidän kestävä kehityksen työssämme, että se tapa, millä ollaan nyt kohta 30 vuotta tätä kestävä kehityksen työtä toteutettu Suomessa yhdessä yritysten kanssa, yhdessä kansalaisten kanssa, yhdessä eduskunnan kanssa, järjestöjen kanssa, on jo sinällään ikään kuin tällainen sosiaalinen innovaatio, tämmöinen vientituote, joka herättää paljon kiinnostusta ja arvostusta meidän maan rajojen ulkopuolella. Eli se, millä tavalla sitoutetaan, miten rakennetaan sitä yhteisymmärrystä ja sitä dialogia erilaisten näkemysten välille ja rakennetaan sitä yhteisymmärrystä ja yhteisiä tiekarttoja, niin kuin tässäkin ollaan nyt tekemässä, on itse asiassa jo itsessään vientituote, ja se saattaa sitten avata polkuja myös tällaisille tyypillisemmille vientituotteille, jotka ovat ehkä

energiapuolella tai rakennuspuolella tai kiertotaloudessa, vesissä, kaupunkikehittämisessä ja näin edelleen. – Kiitos.

Tulevaisuusvaliokunnan varapuheenjohtaja, kansanedustaja Pirkka-Pekka Petelius

Kiitos. – Ja haluaako Sitrasta Tuuli Hietaniemi vastata näihin kysymyksiin? Ole hyvä.

Asiantuntija Tuuli Hietaniemi, Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra

Kiitos, puheenjohtaja, mielelläni! – Ensin edustaja Hassin kysymykseen siitä, minkälaisia suomalaisen osaamisen alueita voisi olla erityisesti ruokajärjestelmässä. Haluaisin ottaa yhden mielestäni kiinnostavan esimerkin, eli VTT:hän uutisoi tässä suhteellisen hiljattain siitä, että he ovat onnistuneet yhdessä Helsingin yliopiston kanssa tuottamaan munanvalkuaisproteiinia. Tämä oli mielestäni todellakin sellainen mielenkiintoinen ja erittäin lupaava avaus, sillä tässä munanvalkuaisen teollisessa tuotannossa tuotetaan noin 75 prosenttia vähemmän kasvihuonekaasuja ja käytetään 90 prosenttia vähemmän maata kuin siinä, että kasvatettaisiin kanoja, joiden kananmunista tuotettaisiin tätä proteiinia. Tämäntyyppisiä ratkaisuja kun pystytään tuottamaan ja näitä viemään Suomen rajojen ulkopuolelle, niin tässä nähdäkseni on suuri potentiaali, eli tämäntyyppisiä ratkaisuja mielelläni näkisin myös paljon lisää.

Edustaja Hurun kysymys turpeeseen liittyen on aivan oikea. Tätähän jo Markku Ollikainen hieman sivusi aiemmassa vastauksessaan. Eli juurikin näin: ei ole kestävää se, jos siirrytään polttamaan erityisesti tuontibiomassaa, jolla korvataan turvetta. Onneksi meillä on myös muita vaihtoehtoja, joilla voidaan korvata, esimerkiksi energiatehokkuuden parantaminen, ympäristölämpöjen hyödyntäminen, hukkalämpöjen hyödyntäminen, geoterminen energia ja näin poispäin. Aivan ytimessä on se, että tämä siirtymä tehdään kestävästi, ja myös tätä olemme käsitelleet tässä Sitran selvityksessä, johon tässä onkin jo aiemmin viitattu, eli biomassan osalta korvaamiseen liittyvät merkittävät rajoitteet ja erityisesti sivuvirrat ovat sellaisia, joita kannattaa kestävästi hyödyntää, mutta esimerkiksi ainespuun käyttö ei tietenkään ole kestävää tässä korvaamisessa.

Vielä edustaja Peltokankaan kysymykseen tästä hiilineutraaliustavoitteesta vuoteen 2035: Kuten tässä edellinen puhuja Annika Lindblom sanoi, niin minäkään en osaa sanoa tästä tarkasti, kuka tämän on päättänyt ja missä, siitä on varmasti päättäjillä paras tieto, mutta tämä tavoitehan on linjassa Pariisin ilmastopöytäkirjan kanssa huomattavan paljon paremmin kuin se, että tavoiteltaisiin hiilineutraaliutta myöhemmin. Ehkä voi nostaa esiin sen, että jotta globaalisti oltaisiin Pariisin sopimuksen vaatimalla päästövähennyspolulla, niin päästöjenhän pitäisi vähentyä jo lähes 8 prosenttia vuodessa joka vuosi tästä vuoteen 2030. Eli tämä päästövähennysurakka on erittäin mittava, ja silloin on hyötyä siitä, että tehdään kunnianhimoisia sitoumuksia, juuri kuten Suomi on tehnyt, ja toimenpiteitä niiden tueksi. Silloin me olemme eturintamassa tässä työssä, jota kaikki globaalisti joutuvat tekemään. – Kiitos.

Tulevaisuusvaliokunnan varapuheenjohtaja, kansanedustaja Pirkka-Pekka Petelius

Kiitos. – Ja sitten ilmastopaneelin Markku Ollikainen, ole hyvä.

Puheenjohtaja Markku Ollikainen, Suomen ilmastopaneeli

Kiitos, puheenjohtaja! – Minä kokoan nuo turvetta koskevat kysymykset yhteen, mutta ennen sitä lyhyesti Satu Hassille, joka kysyi siitä, missä olisi suomalaisosaamista: Vähän samaan tapaan kuin Tuuli Hietaniemi minä viittaa nyt siihen, että Suomessa on esimerkiksi tämä Solar Foods, joka tuottaa keinoproteiinia hiilidioksidin ja uusiutuvan energian avulla eikä siis käytä maata laisinkaan. Vuonna 2013 tuotettiin ensimmäinen keinolihapohjainen hampurilaispihvi. Se maksoi 200 000. Tuottaja oli Mark Post Maastrichtin yliopistosta. Tällä hetkellä kansainvälisesti ja tiedekonferenssien perusteella on se, kuinka maataloustuotanto mullistuu keinolihan ja keinoproteiinien tuotannon kautta. Siellä on nyt se kehityssuunta, joka tulee muovaamaan ravinnontuotantoa ja sitten toisaalta muovaamaan ja toisaalta antamaan perinteiselle maataloudelle uusia mahdollisuuksia löytää parempaa erikoistumista, vähentää bulkkia ja vastaavaa. Suomi on tällä hetkellä erittäin hyvin mukana näissä, sanotaanko, uusissa tuotteissa ja näitten keinoproteiinien tuotannossa, eli tässä suhteessa ainakin siellä on meidän vahvuuksia.

Edustaja Tanuksen kysymykseen, missä me kiristämme itseämme niin, että tulee ongelmia: Siis julkisuudessa on usein sanottu, että tämä maankäyttösektorin nettonielupolitiikka on sellainen, että sitten vuotavat hakkuut tuonne toisiin maihin. Tämä tulee EU:n politiikasta ja EU:n omasta vastuusta, eli se ei liity Suomen kansalliseen politiikkaan, ja siitäkin voidaan keskustella, tapahtuuko sitä vuotoa oikeasti. Mutta yksi vuoto on vuorenvarma, ja se liittyy meidän omaan verojärjestelmäämme. Suomeen vuotaa suuria, suuripäästöisiä dieselautoja meidän autoverotuksemme takia ja ennen muuta sen takia, että tuontiautoja verotetaan väärin. Eli näinpäin ainakin tapahtuu, eli meille tuodaan päästöjä. Suomesta on tulossa tällä menolla dieselautojen hautausmaa.

Sitten tähän turveasiaan: Mitä tarkoittaisi turpeen hallittu alasajo? Tätä kysyi muun muassa edustaja Hassi, ja sitten tämä oli esillä tuossa edustaja Hurun puheessa. Siihen minä sanoisin näin, että korvaamisen edellytykset liittyvät vaihtoehtoihin lämmöntuotantotapoihin. Vaihtoehtoisia lämmöntuotantotapoja mainittiin jo tuossa Tuuli Hietaniemen esityksessä. Ilmastopaneeli on esimerkiksi tässä omassa vihreän elvytyksen hahmotelmassaan tehnyt ehdotuksen näiden syvälämpöjen tarjouskilpailusta, joka antaisi nimenomaan tuonne meidän Pohjanmaalle ja sitten Itä-Suomeen, johon tuulivoimaakaan ei voida rakentaa, mahdollisuuden lähteä järkevästi investoimaan hyvään lämmöntuotantoon.

Toinen komponentti sitä on juuri se, että estetään biomassan käyttö suurissa lämpölaitoksissa. Tämän takia olen itsekin julkisuudessa sanonut, että jos ei parempaa keinoa löydy, niin sitten vaikka veron asettaminen biomassalaitoksille, jotka ovat tietyn

koon yläpuolella, turvaisi sen, että se biomassassa ei tule siksi ratkaisuksi. Biomassan käytön holtiton kasvu tarkoittaa kahta asiaa: toinen on se, että kun sitä ei kuitenkaan riitä kaikkien laitosten korvaamiseen, niin se synnyttää paineita meidän nettonieluumme, ja toinen on sitten se, että se nostaa hintapainetta, ja kun se nostaa hintoja, se rupeaa vaikuttamaan metsäteollisuuden toiminnan kannattavuuteen. Eli näiden kahden seikan vuoksi tämä käyttö täytyy pystyä rajoittamaan sinne, missä muita fiksuja ratkaisuja ei ole. Suurilla kaupungeilla on aina rahaa investoida parempiin ratkaisuihin.

Tuontihakkeen osalta päästölaskenta on tietysti selkeä, eli päästöt lasketaan sen maan piiriin, jossa se hake tuotetaan, ja jos se on EU-maa, niin silloin se tarkoittaa sitä, että se hake lasketaan sinne asianomaisen maan hoidetun metsämaan nieluun. Eli se tulee näkymään siellä nielutaseessa, ja kun tällä hetkellä kaikki EU-maat ensi vuodesta lähtien ovat nielupolitiikan piirissä, niin sitä kautta se tulee olemaan siellä politiikan piirissä.

No, edustaja Peltokangas haluaisi tietää syyllisen tähän 2035-tavoitteeseen. Se on tosiaan niin, että poliitikothan sen asian päättävät, mutta kyllä minä voin sen tässä tunnustaa, että ilmastopaneelin laskelmissa silloisen ympäristöministeri Kimmo Tiilikaisen pyynnöstä paneeli hahmotti Suomelle päästövähennysuran, jolle annettiin tämmöiset vaatimukset: tavoite asetetaan vuoteen 2050, Suomen päästövähennyksen on oltava globaalisti reilu, sen on oltava Pariisin sopimuksen 1,5 asteen tavoitteen mukainen ja uusimman ilmastotieteen tulosten kanssa sopusoinnussa. Tästä lähtökohdasta ilmastopaneeli johti joukon mahdollisia päästövähennysuria ja toimitti sitten tämän selvityksen ja julkaisi tämän selvityksen sivuillaan. Nämä kaikki laskelmat ajoivat sillä tapaa, että olipa ikään kuin se globaali reiluuskriteeri mitä tahansa, niin noin 2035 Suomi olisi nykyisellä keskimääräisellä nettonielulla hiilineutraali. No, joku poliitikko varmaan on sen sieltä poiminut, mutta kun puolueet kävivät keskusteluja Sipilän hallituksen aikana joulukuussa 2018 siitä, minkälainen Suomen ilmastopolitiikan tulisi olla sitten seuraavalla hallituskaudella ja mitä Suomi ajaisi EU-politiikassa, tästä samasta tavoitteesta keskusteltiin puolueiden edustajien kesken. Se on siis sitä kautta ollut kaikkien puolueiden tiedossa. Se, kuka päätti ottaa sen tähän uuteen hallitusohjelmaan, on sitten eri asia, mutta tämä on se tapa, millä tämän tavoitteen historia voitaisiin kertoa. – Kiitos.

Tulevaisuusvaliokunnan varapuheenjohtaja, kansanedustaja Pirkka-Pekka Petelius

Kiitos. – Sitten vielä otetaan Eeva Furman kestävyyspaneelistä. Napakka vastaus, niin päästään jatkamaan näitä kysymyksiä, kiitos, ole hyvä.

Puheenjohtaja Eeva Furman, kestävän kehityksen asiantuntijapaneeli

Kiitos. – Ensinnäkin kommentoisin Satu Hassin kysymystä siitä, mitä muuta Suomi voisi viedä paitsi energiaa: Vähän samoilla linjoilla olen Annika Lindblomin kanssa, että innovaatiot eivät ole pelkästään teknologiaa, vaan meillä on erinomaisia sosiaalisia ja poliittisia ja kulttuurisia innovaatioita, joita voidaan viedä, ja ne kytkeytyvät usein näihin

teknologisiin innovaatioihin. Nostan tässä muutaman: Kouluruoka on ainutlaatuinen. Sitä on Etelä-Amerikassa yhdessä maassa, mutta muuten sellaista ei ole, ja se on erinomainen tapa vaikuttaa muun muassa tähän ruokamurrokseen. Poliittisista innovaatioista esimerkiksi tieteen ja päätöksenteon välinen yhteys, mitä me tässäkin teemme. Tämäkin on harvinaista, etenkin kun mennään kehittyvien maiden puolelle. Kestävyytieteen pitäisi olla vahvaa jokaisessa maassa, jotta siellä voidaan näitä asioita edistää. Se, minkälaisia instituutioita meillä on, ja erityisesti avoin tieto ovat jotain, mitä Suomi voi viedä. Ne ovat vientituotteita kaikki. Sitten tämä päiväkotien hieno kestävyystyö, mitä tehdään, joka rakentaa paitsi kansallista kestävyyttä, myös jokaisen yksilön omaa kestävyyttä elämässä. Nämä nostaisin tärkeiksi.

Sitten kansanedustaja Tanuksen kysymykseen tästä globaaliulottuvuudesta: Toisin esille sitä, mitä ei ole tullut esille, eli tämän, mitä korona on aikaansaanut. Yritykset ja myös valtiot ovat nähneet, että tällainen tehokkuusajattelu ei välttämättä ole se paras bisnesmalli, vaan tämmöinen resilienssi voikin olla mahdollinen, jolloin siihen tulee loogisempi tarkastelu, mikä onärkevin kokonaisratkaisu.

Sitten minäkin haluaisin kansanedustaja Peltokangasta kommentoida sillä lailla, että en tiedä prosessista, mutta nyten Markku Ollikaiselta kuulin, ja tämä osittain liittyy siihen suomalaisten edelläkävijyyteen maailmanmarkkinoilla, joka on myös meidän vientituote, kuten Annika Lindblom toi esille, eli tämmöinen politiikkahan vetää ja ohjaa yritysten toimintaa, jolloin se liittyy tähän vientikysymykseen, minkälaisia mahdollisuuksia meillä on siellä toimia. – Kiitos.

Tulevaisuusvaliokunnan varapuheenjohtaja, kansanedustaja Pirkka-Pekka Petelius

Kiitos. – Sitten jatketaan tätä puheenvuorolistaa, ja täällä ensimmäisenä minulla on edustaja Ritva Elomaa. Jos olet linjoilla, esitä napakka kysymys, kiitos.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan varapuheenjohtaja, kansanedustaja Ritva Elomaa

Kiitoksia, puheenjohtaja, ja erittäin paljon kiitoksia kaikille asiantuntijoille. – Nostan tämän turveasian vielä esille. Että kun puhutaan hallitusta, kestävästä kehityksestä, niin se ei nyt siltä tunnu Suomessa. Me olemme viime aikoina lukeneet varmaan kaikki uutisista ja olemme tietoisia, että monet turveyrittäjät ovat nyt lähestymässä jopa konkurssia ja sen myötä tulee paljon työttömiä. Että se on aika katastrofaalinen tilanne. Ja se, että olisi pitkä siirtymäaika, että turpeentuotantoa pikkuhiljaa ajetaan alas, ei nyt toteudu, ja tämähän on kylmä tosiasia. Että kuinka tätä voidaan hillitä? Turpeen nostossa sivutuotteena tulee kuiviketurvetta eläimille, mikä on ehdottoman puhdasta ja tärkeää eläinten hyvinvointiin liittyen, hyvin tärkeä kuivike Suomessa. Mitään vastaavaa yhtä hyvää kaikin puolin ei ole tällä hetkellä. Samoin puutarhatuottajat, puutarhaviilijät käyttävät kuivikkeena turvetta. He ovat kyllä ihan nyt puukko kurkulla, mitä tässä tulee tapahtumaan, koska tämä tilanne on kehittynyt näin nopeasti ja vienyt siihen, että haketta tulee ulkomailta ja näin pois päin.

Mikä on kestävä kehitys, on tietysti se, että julkisissa laitoksissa ja yleensä kotimaassa käytetään kotimaisia raaka-aineita ja lähiruokaa, kotimaassa tuotettua ruokaa, ja siihen täytyy pyrkiä, että tämä lisääntyisi entisestään. Joskus on käsittämätöntä, kun katsoo kaupassa, että on tuotu luomutuotteita ruokakauppaan jostain maan ääristä, missä tuotetusta luomuruuasta ei voida ihan sataprosenttisesti sanoa, kuinka se on tuotettu, ja sitten on pitkät ajomatkat. Että eikö kannattaisi se luomuruokakin ostaa kauppoihin ja tuottaa täältä Suomesta käsin, että eikö se ole ympäristöystävällistä? – Kiitos paljon.

Tulevaisuusvaliokunnan varapuheenjohtaja, kansanedustaja Pirkka-Pekka Petelius

Kiitos kysymyksestä. Otetaan vielä kaksi kysymystä ja mennään sitten vastauksiin. – Seuraavana vuorossa edustaja Sheikki Laakso, ole hyvä.

Liikenne- ja viestintävaliokunnan ja ympäristövaliokunnan jäsen, kansanedustaja Sheikki Laakso

Kiitos, puheenjohtaja! Haluaisin vähän kuulla, mistä on syntynyt kuva suomalaisesta huonosta kiertotaloudesta, kun Suomessa kuitenkin kierrätys on aika huipussaan. Nyt jotenkin tuntuu näissä puheissa, että ihan kuin me olisimme jotenkin kiertotalouden kehitysmä, ja pidän tätä jopa vähän epäluottamuslauseena alan ammattilaisia kohtaan, koska tuolla on äärettömän paljon toimijoita, mitkä tekevät näitten asioiden eteen aika paljonkin töitä. Ja jos olen tämän mielipiteeni kanssa tolkkuttoman väärässä, voisiko joku kertoa, mikä maa ja missä asiassa on Suomen edellä ja kuinka paljon ja miksi?

Toinen kysymys olisi sitten minulla Sitralle: Kun kommentoitte puheenjohtaja Hoskosen puhetta, niin siinä oli puhetta tästä reiluudesta. Mitä aiotaan tehdä tämän reiluuden eteen konkreettisesti, koska nyt jotenkin on sananhelinää melkein aina, kun kuullaan, että näissä pitäisi toimia. Nyt on hyvä esimerkki tämä turve, että kun puhuttiin siitä, että tästä varoitettiin, että näin ei saisi käydä, ja sitten kuitenkin kävi, niin jotenkin nyt tuntuu, että onko se homma aina ihan hanskassa. Että puhutaan, mutta olisi kiva tietää ne konkreettiset, mitä aiotaan asioille oikeasti tehdä. – Kiitoksia.

Tulevaisuusvaliokunnan varapuheenjohtaja, kansanedustaja Pirkka-Pekka Petelius

Kiitos. – Aikamme on rajallinen, meillä on runsas 15 minuuttia jäljellä, ja tänne tuli vielä yksi puheenvuoro tai siis kysymys lisää. Otetaan kaksi, ja sitten mennään vastauksiin, ja luulen, että aika lähellä alkaa tämä kokous siinä ollakin. – Seuraava kysyjä on edustaja Hopsu, ole hyvä.

Ulkoasiainvaliokunnan jäsen, kansanedustaja Inka Hopsu

Kiitos puheenjohtaja, ja kiitos hienoista esityksistä! – Tässä on oikeastaan iso osa näkökulmista käyty jo läpi, ja Hassi kysyi jo näitä kriittisiä kohtia, joissa Suomessa mennään vielä pieleen ja joita pitäisi korjata.

Minä pohdin tätä, mikä tässä nousi useammassakin kysymyksessä, että miten päästäisiin irti tästä vastakkainasettelusta tai jopa alisteisuudesta taloudellisen menestyksen ja sitten ilmastonmuutoksen torjunnan ja luonnon monimuotoisuuden turvaamisen välillä, ja tässä voi kyllä kiittää puheenjohtaja Strandin puheenvuoroa tästä tematiikasta.

Sitten Eeva Furman sanoi, että vielä voitaisiin haastaa itseämme tämän kansalaisyhteiskunnan ottamisessa mukaan. Jos on jotain konkreettisia avauksia tai esityksiä, miten siinä tehtäisiin vielä paremmin, niin mielellään otetaan vastaan. – Kiitoksia.

Tulevaisuusvaliokunnan varapuheenjohtaja, kansanedustaja Pirkka-Pekka Petelius

Kiitos kysymyksistä. – Vielä yksi edustaja, puheenjohtaja Anne Kalmari, ole hyvä.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Anne Kalmari

Kiitoksia. – Itse kysyisin vielä arviota siitä, että kun monesti eri tavoitteet ovat täysin ristiriitaisia, esimerkiksi monimuotoisuus ja kasvihuoneilmiö, otetaan nyt vaikka luomu esimerkkinä, tai ne tulevat hyvin usein metsän kasvatemuodoissa tai monessa muussa, alkuperäisroduissa tai tämäntyyppisissä. Miten näette tämän asian ratkaisun?

Tulevaisuusvaliokunnan varapuheenjohtaja, kansanedustaja Pirkka-Pekka Petelius

Oliko siinä kysymys? Katkesi yhteys...

Maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Anne Kalmari

Ei, vaan kysymys oli, että miten näette ratkaisun tähän. Mikä edellä mennään, vai koetetaanko sietää huuto aina silloin siitä suunnasta, kun koetaan, että juuri tätä ei edistetä eniten?

Tulevaisuusvaliokunnan varapuheenjohtaja, kansanedustaja Pirkka-Pekka Petelius

[Katkos äänitteessä] Otetaan vastauskierros. Lähdetään Annika Lindblomista liikkeelle, kiitos. – Ole hyvä.

Pääsihteri Annika Lindblom, Suomen kestävän kehityksen toimikunta

Kiitos, puheenjohtaja! Ihan lyhyesti:

Itse asiassa tähän edustaja Kalmarin viimeiseen kysymykseen: Tämä on semmoinen ydinkysymys, jota me myös pohdimme paljon tuolla, että miten me tavallaan näitä toisilleen osittain joskus hieman vastakkaisia tavoitteita sovitetaan yhteen ja miten me löydämme sen win-win-tilanteen siitä. Vaikka meillä on paljon erilaisia työkaluja tässä meillä Suomessa kestävän kehityksen politiikassa, yksi sellainen vielä mahdollinen

apuväline tämäntyypiseen keskusteluun olisi tällainen kestävä kehityksen integroitu ennakoarviointi. Eli kun tehdään lainsäädäntöä tai politiikkaohjelmia tai strategioita, olisi tällainen jonkinlainen sustainability check. Siinä tietenkin pitäisi olla kriteerit, mitä kriteerejä vasten niitä toimia arvioidaan, mutta siinä pitäisi olla tämä ekologinen, sosiaalinen ja taloudellinen tasapuolisesti huomioitu. Tämä ei ole tietenkään mikään helppo. Meillä on ympäristövaikutusten arviointia ja sukupuolivaikutusten arviointia, ja taloudellisten vaikutusten arvioita erikseen, mutta miten nämä tuotaisiin yhteen ja sillä tavalla pystyttäisiin ehkä taklaamaan sellaisia tilanteita, että ei ikään kuin lyötäisi toisiamme korville. Joissain Euroopan maissa tätä tehdään, ja me kyllä ihan yritämme saada tätä eteenpäin myös Suomessa.

Sitten edustaja Laakso: En usko, että kukaan meistä haluaa sanoa tai sanoo, että Suomi olisi jotenkin kiertotaloudessa heikosti menestynyt tai muuta, päinvastoin me olemme varmasti yksi niistä maista, jotka ovat lähteneet tätä viemään vauhdilla eteenpäin, sekä kansallisesti että kansainvälisesti, ja varmaan Sitra osaa tästä vielä paremmin kertoa. Mutta ehkä siellä kiertotalouden sisällä on asioita, esimerkiksi yhdyskuntajätteen kierrättäminen, jossa me esimerkiksi olemme EU-keskivertoa huonommassa tilanteessa ja jossa meillä on tekemistä. Että meillä on asioita, joita me voimme tehdä paremmin, mutta tämä on yksi osa-alue, missä meidän yritykset ovat ehdottomasti lähteneet mukaan ja vievät meitä ja Suomea eteenpäin. Tätä viestiä minä ainakin haluan tuoda tässä esille.

Ihan viimeisenä pointtina, itse asiassa vähän kokoavana: Mielestäni on tosi hienoa, että meillä on nyt täällä tutkijoita myös kuultavana, ja tämä Markku Ollikaisen tarina siitä, miten tämä hiilineutraalisuustavoitekin saatiin. Meidän politiikkatoimien suunnittelua ohjaavat hyvin vahvasti tiede ja tutkimus, ja näin on ollut kaikki nämä vuodet, ja tämä on mielestäni semmoinen asia, mistä meidän pitää pitää kiinni, jotta me saamme sitten teille päätöksentekijöille mahdollisimman laaja-alaista ja mahdollisimman paljon tieteeseen, tutkimukseen ja evidenssiin perustuvaa suositusta, joita te sitten tietenkin pistätte toimeen omien poliittisten tavoitteidenne mukaisesti. – Kiitos.

Tulevaisuusvaliokunnan varapuheenjohtaja, kansanedustaja Pirkka-Pekka Petelius

Kiitos. – Seuraavana vastausvuorossa on Tuuli Hietaniemi Sitrasta.

Asiantuntija Tuuli Hietaniemi, Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra

Kiitos, puheenjohtaja. - Tartun ensin oikeastaan yhtä aikaa edustajien Elomaa ja Laakso kysymykseen siitä, miten voidaan tätä reilua siirtymää viedä konkreettisesti eteenpäin, ja kysymys kohdistui erityisesti turvekysymykseen. Olemme esittäneet meidän selvityksessämme konkreettisia toimenpiteitä, joista yksi on se, että kuullaan ja osallistetaan niitä henkilöitä, joita tämä muutos koskee. Tässä voidaan käyttää muiden maiden esimerkkejä hyödyksi, eli Suomi voi ottaa oppia onnistuneista siirtymistä ja prosesseista, joita on jo muissa maissa toteutettu.

Esimerkiksi Pohjois-Espanjan Asturiasin alueella, johon on keskittynyt paljon maan kivihiilen tuotantoa, on vuosia tehty tällaista yhteistyötä, jossa on ollut valtionhallinto, työnantajapuoli, ammattiliitot ja yritykset mukana, ja on yhdessä etsitty ratkaisuja siihen, miten silloin, kun tällaisia merkittäviä työllistäjiä poistuu sieltä alueelta, tätä siirtymää tehdään reilusti. Ja siihen tämä kuuleminen ja osallistaminen on yksi. Lisäksi tuolla Asturiasin alueella on toteutettu esimerkiksi infrastruktuurihankkeita 70 ja on myöskin investoitu ihan rahaa sinne alueelle, jotta pystytään tukemaan uusia elinkeinoja siellä. Eli tässä on ihan konkreettisia asioita, joita on nostettu esiin.

Koulutukseen voidaan Irlannista ottaa mallia, miten siellä on toimittu. Esimerkiksi siellä on valtion budjetista varattu rahoitusta reilun siirtymän toimenpiteille, muun muassa työntekijöiden koulutukseen, kun siellä pohditaan tätä vastaavaa turvekysymystä kuin meillä täällä Suomessa. Eli onneksi ei tarvitse pyörää keksiä uudelleen, vaan voidaan myös katsoa näitä hyviä esimerkkejä, ihan konkreettisia toimenpiteitä.

Edustaja Elomaa nosti esiin kysymyksen siitä, että energiaturpeen lisäksi on myös ympäristöturvetta, kasvualustoja, kuiviketta. Tämä pitää paikkansa. Päästöistä valtaosa keskittyy sinne energiaturpeen puolelle, ja sen vuoksi se on ehkä tässä se isompi kysymys tällä hetkellä. Mutta toki ympäristöturve on sellainen kysymys, johon etsitään myös uudenlaisia vaihtoehtoja, ja tässä on, jos en nyt väärin muista, järviruoko yksi tällainen vaihtoehto. Eli tällaisia uusia vaihtoehtoja sille, miten voidaan vaikkapa kuivikekäytössä ja kasvualustoina tuoda muunlaisia ratkaisuja, jotka olisivat esimerkiksi monimuotoisuuden kannalta parempia ja voisivat itse asiassa tuoda myös muita ympäristöhyötyjä.

Sitten vielä, jos puheenjohtaja sallitte, edustaja Laakson kysymykseen kiertotaloudesta. Siihen Annika Lindblom jo hyvin vastasi. Eli juuri näin, Suomessa on paljon hyviä esimerkkejä siitä, mitä on tehty. Meillä on vaikkapa lista yrityksistä, ”kiertotalouden kiinnostavimmat”, joka löytyy Sitran sivuilta ja jossa on nostettu kymmeniä esimerkkejä suomalaisista yrityksistä, joilla on toimivia, tehokkaita kiertotalousratkaisuita. Ehkä puheenvuorossa viittasin enemmän siihen, että vielä on varaa edistää systeemistä murrosta lineaarisesta taloudesta kiertotalouteen, eikä se saisi olla semmoinen marginaali-ilmiö, vaan meidän pitäisi koko talous pystyä muuttamaan lineaarisesta kiertotalouden periaatteita noudattavaksi taloudeksi. Ehkä hyvä esimerkki on se, että, oliko viime viikolla, tuli uutinen siitä, että esimerkiksi ovat Swappie-niminen yritys, joka korjaa älypuhelimia, on palkkaamassa tai on palkannut 400 uutta työntekijää. Tässähän on hyvä esimerkki siitä, kuinka se, että korjaamme puhelimia uusien ostamisen sijaan, tuo ihan konkreettisia työpaikkoja. - Kiitos.

Tulevaisuusvaliokunnan varapuheenjohtaja, kansanedustaja Pirkka-Pekka Petelius

Kiitos. – En voi olla omana huomionani tähän väliin lisäämättä sitä, minkä edustaja Sheikki Laakso nosti tässä esille, että jos katsotaan kiertotalouden osuutta tällä hetkellä, niin se on bruttokansantuotteesta viisi prosenttia, ja sehän ei ole mikään valtava määrä.

Siirryttäessä tästä lineaarisesta kiertotalouteen Sitrahan on tehnyt erinomaista työtä konseptoimalla kiertotalouden maailmanlaajukseksi toiminnaksi. Siinä mielessä voisi olla hyvä ajatus, niin kuin on tässä Sitran lausunnossa, joka pohjusti tätä keskustelua ja josta Mari Pantsar mainitsee, että kiertotalouden globaali edistäminen voisi olla hyvin osana vaikkapa ulkoministeriön toimintaa.

Mutta sitten takaisin näihin vastauksiin. – Markku Ollikainen, ole hyvä, jos haluat vastata.

Puheenjohtaja Markku Ollikainen, Suomen ilmastopaneeli

Kiitos puheenjohtaja. – Edustaja Elomaa nosti vielä turveasian esiin, ja tuolla chatissa tuli tämä huoltovarmuuskysymys vielä uudelleen esiin, eikä siihen tosiaankaan vastattu. Nyt kannattaa ensiksi miettiä lähtökohtaa. Hallitusohjelmassahan on tällainen tavoite, että turpeen käyttö puolitetaan vuoteen 2030 mennessä. Se on erittäin järkevä tavoite, ja siitakin eteenpäin on vielä tarpeen mennä. Tällä hetkellä, ja tämän veronkorotuksenkin jälkeen, turpeen verotus on selvästi lievempää kuin muiden kasvihuonekaasupäästöjä aiheuttavien polttoaineiden verotus. Tässäkään suhteessa ei ole siis tapahtunut muutosta. Mutta se pienikin veronkorotus ja tämä ohjelma tietysti osoittaa kuntien lämpölaitoksille, että kehityssuunta on pois turpeesta. Se, mistä on varotettu ja mihin on paljon kiinnitetty huomiota, on se asia, että tämän siirtymän pitää olla hallittu. Ainoa ongelma on siis nyt se, että me siirrymme liian nopeasti [katkos äänitteessä] käyttöön. Ongelma ei ole se, että me siirrymme nopeasti pois turpeesta. Turpeen käyttö vähenee, ja niin sen pitääkin vähentyä, jotta hallituksen tavoite saavutetaan.

Sitten se kysymys, että tuleeko tästä työttömyyttä ja kuinka sitten koneyrityksille ja lukuisille ihmisille käy. Nyt siis puhutaan siitä, että kaiken kaikkiaan välittömästi konetyössä ja maanomistuksessa on runsas tuhat henkilöä. Ja näiden turpeenotto-alueiden ennallistaminen taikka virittäminen uudelleen tuotantoon - tarkoittaa vaikkapa virittämistä kuiviketeollisuutta varten ruokohelpin kasvattamiseen tai metsän kasvattamiseen – on se, joka työllistää nämä samat yrittäjät ja samoilla koneilla. Sen ohella meillä on merkittävä määrä sellaisia suometsiä, jotka eivät täytä Luken asettamaa vuotuisen metsänkasvun minimitalvoitetta ja jotka on järkevä ennallistaa monimuotoisuuden ja virkistyskäytön ja vastaavista syistä. Nyt sellainen pika-arvio sanoo, että tämä yrittäjäsukupolvi saa pysyä töissä näissä kohteissa koko tämän ajan, jonka he ovat näihin koneisiinsa investoineet. Meillä on EU:ssa tämä oikeudenmukaisen siirtymän rahasto, josta varat tähän työhön voidaan ohjata. Mutta tietenkin sitten ne varat täytyy ohjata ja tuo budjettikiista EU:ssa täytyy ratkaista. Mutta että tässä ei ole tulossa katastrofia, kun tämä asia hoidetaan oikein näiden ihmisten osalta. Ainoa huoli liittyy nyt [katkos äänitteessä] käyttöön.

Huoltovarmuus ei ole tässä uhattuna. Se, että meille tuoda jonkun verran biomassaa, ei vaikuta pätkäkään niihin ratkaisuihin, joita Suomessa on, eikä siihen minun nähdäkseni liity mitään erityistä kysymystä tällä hetkellä.

Sitten ihan vain pikavastauksena tähän turpeenottoon, siis kasvuturpeeseen, kuiviketurpeeseen ja vastaaviin. Kannattaa muistaa, että aina kun suo avataan, se tarkoittaa meille maaperäpäästöjä. Me joudumme pohtimaan sitä turpeen käyttöä suhteessa siihen, että sieltä tulee päästöjä ja sieltä tulee hyötyjä. Ja sitten joudumme pohtimaan sitä, mihinkä kehitys on menossa. Meillä on nyt Keski-Euroopassa paljon sellaisia tuotteita, joita mainostetaan sillä, että kasvatettu ”ei turpeessa”. Eli on mahdollista, että ne alueet, joihin meiltä viedään tällä hetkellä asioita, tulevatkin sitten [katkos äänitteessä] niihin, kun tulee katoamaan.

Mutta tässä siirtymäkauden aikana meidän on vain rauhallisesti kehitettävä uusi kasvualusta, joita siis maailmassa toki on paljon ja joita kuiviketeollisuus tosiaan toivoo hartaasti, kuten ruokohelpin tuottamista juuri omiin tarpeisiinsa. Eli tässä asiassa se vaatimus, että nyt pitää keksiä turpeelle ja turvesoille uutta käyttöä, ei ole välttämättä mitenkään realistinen tai relevantti.

Noihin vastakkainasettelukysymyksiin totean ihan lyhyesti vain, että taloudellinen menestys ja ympäristö eivät välttämättä ole mitenkään vastakkaisia silloin, kun me rakennamme sen taloudellisen menestyksen tuleviin puhtaisiin ratkaisuihin, ja nythän tämä energia-alan murros mahdollistaa meille aivan mahdollottoman määrän puhtaita ratkaisuja, kun ne vain tehdään oikein.

Edustaja Kalmarin kysymys on sitten tietysti hyvin kiinnostava, kun meillä on näitä monia kestävyiden tasoja, ja sieltä sitten vastakkaisuutta helposti syntyy. Se on totta, että me emme ole miettineet riittävästi, missä kaikkialla on synergiat, ja siinä varmaan ainakin meillä tutkijoilla vähän peiliin katsomisen paikka, niin että siihen tarvitaan kyllä lisää tietoa. – Kiitos, puheenjohtaja.

Tulevaisuusvaliokunnan varapuheenjohtaja, kansanedustaja Pirkka-Pekka Petelius

Kiitos. – Meillä on vielä vajaa minuutti aikaa. Ehdimme ottaa vielä tähän Eeva Furmanin kommentit, vastaukset näihin kysymyksiin. Ole hyvä.

Puheenjohtaja Eeva Furman, kestävän kehityksen asiantuntijapaneeli

Hyvin nopeasti. Aloitan Inka Hopsun kysymyksestä siitä, miten kansalaisia voisi aktivoida. Meillä on nyt esillä isoja lainsäädäntömuutoksia, muun muassa maankäyttö- ja rakennuslain, MRL-uudistus. Sinne mukaan kaupunkisuunnitteluun, aluesuunnitteluun tarvitaan. Mutta ehkä tärkein on se, että valtavirtaistetaan tällainen keskustelukulttuuri Suomessa lähtien päiväkodeista työpaikoille, kirjastoihin, museoihin.

Anne Kalmarin osalta sanoisin, että päästettäisiin pikkasen irti näistä kestävän kehityksen tavoitteista, koska se ruokkii vastakkainasettelua, jokainen poimii sieltä rusinat eli ne omansa, ja lähdettäisiin miettimään tätä järjestelmätason murrosta, mieluummin pusketaan se energia siihen murrokseen ja muutokseen ja tehdään sitä yhdessä, jolloin sieltä häviävät ne yksittäiset asiat.

Ja tästä, mitä Annika Lindblom sanoi näistä ennakkoinneista, olen aivan samaa mieltä, mutta se tulee tehdä tämän koko paletin suhteen, jolloin toisaalta näitä yhteishyötyjä löytyy paljon enemmän, ja sitten siellä on pieni määrä näitä ristiriitaisuuksia, joihin pitää löytää näitä reiluja ratkaisuja, joita täällä onkin ollut vahvasti esillä.

Sitten Ritva Elomaalle muistuttaisin, että lähi- ja alueruoka on erittäin tärkeä kysymys. Minä olen jo siihen vastannut, mutta vielä toisin nämä julkiset hankinnat ja etenkin tämän aluetason strategiat esille.

Luulen, että minulla nyt aika loppuu, mutta jos minä voin vielä sanoa jotakin kiertotaloudesta, niin sanoisin, että meidän kiertotalous ulottuu Suomen rajojen ulkopuolelle, jolloin meidän täytyy katsoa sitä niin, että tämä ei ole mikään kilpailu. Kestävässä kehityksessä ei ole "on tai ei", vaan sitä tehdään yhdessä, ja se on se tärkein pointti siinä. – Kiitos.

Tulevaisuusvaliokunnan varapuheenjohtaja, kansanedustaja Pirkka-Pekka Petelius

Kiitoksia alustajille mukana olosta ja erinomaisesta keskustelusta myöskin edustajille ja valiokuntien puheenjohtajille.

Yhteisenä nimittäjänä otan tähän loppuun vielä tämmöisen, että jos oikein käsitän, niin täällä on todettu, että näiden selonteiden välisen arvioinnin tilanneanalyysi on puutteellista ja siinä olisi kehittämistä. Tämähän johtaa tietysti sitten siihen, että ikään kuin näitten selonteiden vaikutusarvioinnin mittaristossa on kehittämisen varaa, ja sehän on ihan luonnollista, koska tämä on tällaista prosessointia, että nähdään, missä mennään paremmin ja pystytään tulevaisuudessa kehittämään tätä prosessin etenemistä.

Kiitän kaikkia! Toivotan hyvää adventtiaikaa, ja pysytään terveinä. Kiitos! Hei hei!